ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

20 октобар

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

БРОЈ 118 ГОД. IV | ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПЕТКА | БЕОГРАД, 28 ФЕБРУАРА 1947 | ВЛАЈКОВИЋЕВА 8, ТЕЛ. 23-003 и 20-443 | ЦЕНА БРОЈУ 2 ДИН.

ИЗБОРИ ЗА ФРОНТ БИЋЕ НОВА ПОТВРДА ВОЉЕ НАРОДА НА ПУТУ КА СРЕЋНИЈЕМ И ДОСТОЈНИЈЕМ ЖИВОТУ

Избори Народног фронта

По одлуци Извршног одбора Народног фронта Србије, од 23 фебруара до 2 марта о. г. обавиће се избори чланова месних фронтовских одбора и делегата за среске и окружне одборе. Убрзо затим изабрани делегати бираће на својим конференцијама и конгресима своје претставнике за више органе Фронта све до Извршног одбора Народног фронта за Србију.

Ови први редовни и општи избори Народног фронта претстављају свечан и значајан чин у нашем политичком и друштвеном животу. Они су, прво, доказ да су се политичке прилике и друштвени односи толико средили и усталили а и да су на свим пољима и странама друштвеног живота наступиле редовне прилике. Друго, ови избори јасно сведоче и то, да је установа Народног фронта издржала пуну пробу своје вредности, да је сазнање о његовој потреби ухватило дубоког корена у нашем народу. Данас је не само тешко већ и немогуће замислити наш живот без те и такве организације наших снага.

Народни фронт је једна нова и срећна организација наших стваралачких снага, битно различита од партиске организације прошлог времена. Та разлика је прво у томе што се Народни фронт не ограничава само на то да исповеда начела, да саставља програме, већ је његова акција управљена на то да своја начела и програме непосредно и без одлагања у дело приведе. Он је, дакле, радна организација која твори оно што говори.

Знамо да је сасвим друкчији био став и поступак бивших грађанских политичких партија: оне су једно говориле а друго творише, и тај њихов рад није био упућен на добро заједнице већ је више имао у виду партиске интересе, а ови су се опет највише испољавали у задовољавању амбиција, па често и незајажљиве грамзивости водећих партиских личности. Што је данас, на велику срећу народа, нестало тих нездравих, погубних прилика, имамо да благодаримо постанку Народног фронта. И кад би само у томе било оправдање његовог постојања и оно би било довољно да се грчевито држимо за ту установу, да је душом и срцем волимо и да јој предано служимо.

Али, ми знамо да је окупљање наших борбених снага у Народном фронту донело спас наше земље: ослобођење од злих фашистичких освајача заједно са ослобођењем од унутрашњег политичког разврата и расула; знамо и видимо да смо тек сада, с таквом организацијом наших снага, почели да живимо и да смо већ успели да остваримо велика дела. Није потребно да те велике тековине и овде набрајамо. Довољно је потсетити на то да смо тим тековинама дошли до невиђеног досад успеха и да смо извојевали достојно место у заједници свих народа света.

Уједињење наших снага у Народном фронту, њихово искоришћавање у стваралачком раду, довело је до потпуне слоге нашег народа у чврсту неразрушиву државну заједницу; до јединства у свакој државној јединици. Дошло је то зато што стваралачки рад диже дух, весели срце, везује, обједињује. Све то нису могли дати бесплодни партиски спорови и зађевице недавно прошлог времена.

Све је то дубоко продрло у сазнање нашег народа, и сви смо ми готови и вољни да ту организацију одржимо и сачувамо, да је даље развијамо, да усавршавамо методе њеног рада и да ширимо поље њене активности. Свесни да је организацијом Народног фронта народ узео судбину земље у своје сопствене руке, уверени да ће је он у својим рукама задржати, ми с миром у души и с дубоком вером у брзи развој свих извора живота и духовног полета излазимо на ове изборе да испунимо своју дужност свесног грађанина, да дадемо нову снагу Народном фронту, да посведочимо своју преданост њему.

Казали смо да је Фронт уједињење свих наших напредних снага; он зато признаје сваку напредну политичку мисао и прикупља све људе предане правим интересима земље и њеног народа. Претставници здраве и плодне политичке мисли из свих грађанских партија ушли су у овај Фронт, уносећи у њега оно што је добронамерно и искрено упућено интересима народа.

Досадашњи рад Фронта јасно је показао да у њему не преовлађује нека посебна политичка мисао, која не наилази на одобравање свих политичких група које су у Фронту. Све су оне подједнако свесне неопходности и целисходности свих мера, свих радњи које су досад биле предузимане и које се даље предузимају, како у политичком управљању, тако и на социјалном и привредном пољу државне и друштвене активности.

Задатак је ових избора да се одаберу и народним поверењем истакну људи поуздани и непоколебљиви у својој преданости Фронту и оним највишим интересима земље, које Народни фронт заступа. Бесумње, таква је огромна већина нашег радног народа села и града. Али, за званичне функционере Фронта тражи се мали број, зато је потребно да се ослободимо од наслеђене слабости из прошлости: да пошто-пото истичемо једне а поричемо вредност других. Тешко је изабрати људе кад нема достојних, али је исто тако тешко изабрати најбоље међу добрима.

Била би то лоша квалификација наше политичке свести ако би тај избор малог броја људи међу многим достојним давао повод за размирице, неспоразуме, сваће и омразу. Поред других високих вредности Народног фронта овде се истиче и та, да он политички васпитава наше народне масе и да су већ досад тим васпитањем увелико отклоњене лоше последице избора. Ови избори треба да даду јасно сведочанство о свести и политичком васпитању нашег народа.

С пуним правом можемо се надати да ће ови избори у истини бити пуна потврда воље народа на новом путу који једино води к бољој срећи и достојнијем животу. Толико пута доказана државотворна свест нашег народа победиће и овога пута све сумње, зле мисли и намере, учврстиће колебљиве и охрабрити верне припаднике Фронта, да свом силом своје воље и у овим изборима извојују потпуну победу народне мисли: пуне и неопходне владавине народа и његовог управљања судбином ове земље.

Београд који је, на његову велику срећу, престао да буде престоница охолих монарха, а зато је дочекао ту част да буде срце земље, знаће и умеће и овом приликом да докаже да је достојан тога места и функције важног органа у нашем новом државном организму. Дан те нове победе биће дан наше опште радости. Тај дан ми очекујемо с пуном вером и поуздањем и унапред га поздрављамо с ускликом:

Да живи Народни фронт!

Кирило САВИЋ,
Претседник Изврш. одбора Народног фронта Београда

О изборима за Народни одбор града Београда

Народна скупштина Србије донела је ових дана Закон о избору народних одбора у нашој Републици. По значају, овај Закон долази одмах после Устава Републике. Њиме се завршава изградња читавог система наше државне власти, који је састављен одозго до доле од претставничких органа, бираних по демократским начелима на којима почива читава наша држава. На тај начин, правилност политике коју спроводе сви органи наше власти не заснива се само на изборности врховних претставничких органа, Скупштине ФНРЈ и Народне скупштине Србије, већ и на изборности и непосредној одговорности сваког и најнижег народног одбора и његовог извршног одбора пред народом.

Закон утврђује принцип самоуправљања народних одбора, начело бирања једног народног одборника у једној изборној јединици, што омогућује личну одговорност сваког одборника пред његовим бирачима. Значај овог закона је и у томе што ће у функционисању народних одбора у читавој Србији наступити сређеност и једнообразност тиме, што ће народни одбори, изабрани на разне начине — преко делегата, на зборовима и сл., бити замењени одборима за које се обавља тајно и опште гласање, непосредно за сваки одбор, онако како се бира Савезна народна скупштина и Народна скупштина Србије.

Београд, главни град наше Републике и ФНРЈ, такође ће после доношења овог закона моћи да добије своје изабране органе локалне власти — народне одборе.

У Београду је одмах по ослобођењу, октобра 1944, одлуком Главног народноослободилачког одбора Србије, на предлог Градског одбора Народног фронта Београда, постављен Извршни народноослободилачки одбор за град Београд. У току новембра и децембра 1944 године изабрани су рејонски народноослободилачки одбори. Избори за њих вршени су на зборовима грађана, на предлог организација Народног фронта. Током времена вршене су у Извршном народном одбору за град Београд промене (услед позивања његових чланова на друге дужности) одлуком Президијума Народне скупштине Србије у априлу 1945 и у октобру 1946 године. Код рејонских народних одбора промене су вршене на предлог масовних организација тог рејона, а потврђивао их је Извршни народни одбор за град Београд.

После доношења Закона о избору народних одбора може се приступити и у Београду избору народних одбора — не више на зборовима грађана или путем делегата са масовних конференција — већ путем тајног гласања, на основу општег и непосредног изборног права.

У току више од две године, како ради Извршни народни одбор Београда, пред њим и пред извршним народним одборима рејона поставио се низ крупних задатака које су се они трудили да реше, уз помоћ свих наших масовних организација.

Међу тим задацима на првом месту било је 1945 године питање исхране становништва и набавке огрева, питање организовања градских финансија и очување имовине, нарочито станбених зграда, организација социјалне и здравствене службе, покретање наставе у школама, обнављање саобраћаја и водовода, најзад — приступање грађевинској обнови Београда и његовој изградњи, подизању станова, јавних зграда, пијаца и других објеката.

Те задатке решавали су Извршни народни одбор и рејонски народни одбори вршећи знатне организационе промене у апарату власти, који је био наслеђен од бивше београдске општине. Прва битна промена у организацији власти било је стварање рејонских народних одбора, који нису имали ничег заједничког са старим полицијским квартовима, јер обављају службу и решавају проблеме из свих области народног живота. Рејонски народни одбори нису створени као помоћни органи Градског одбора, већ су се доследно развијали као народни одбори, као самостални органи народне власти, највиши на својој територији. У њима су постепено уведене све гране управе које постоје у Извршном народном одбору за Београд и на њих пренесен највећи део послова, нарочито оних који се непосредно свршавају са народом: у снабдевању, социјалном старању, просвети и другим гранама. Од почетка 1947 рејонски народни одбори су учинили нов корак у свом развијању, добивши своје самосталне буџете, а сад је у току и организација рејонских грађевинских и занатских предузећа.

Сем тога, годину и по дана постојали су одбори насеља, чији је рад пружио знатну помоћ у функционисању наших органа власти и њиховом повезивању непосредно с народним масама, нарочито у 1945 години.

Друге крупне промене извршене су у самом апарату Градског одбора, не само променом службеника који нису одговарали, већ и организационим променама, на првом месту оснивањем великог броја градских трговачких, грађевинских и других предузећа. Ова предузећа су добила крупан задатак да решавају проблеме у које раније градске управе бивше Југославије нису улазиле, једно због своје немоћи да их решавају, друго због тога, што је привредни живот у граду био подручје експлоатације над радним народом баш од стране тих истих друштвених слојева који су држали власт (на првом месту се то тиче исхране и трговине уопште и грађење станова). Створен је низ социјалних и здравствених установа и у прве две послератне године утрошена су далеко већа средства, а организација тих служби подигнута је на виши ниво но што је то било 1940 године, после двадесет година рада бивше београдске општине.

Јасно је да све те промене у организацији локалне власти у Београду нису произилазиле само из закључака народних одбора, које су они доносили на основу свога искуства, већ и отуда, што се непрекидно радило на саображавању организације и рада народних одбора Уставу и законима, а уз помоћ виших органа државне власти.

Међутим, сви ови задаци, а нарочито најкрупнији међу њима, били би неизводљиви без широке подршке народних маса, без сталне помоћи наших масовних организација.

Наше масовне организације су већ од првих дана пружиле помоћ народним одборима у решавању питања њиховог рада и у спровођењу задатака. Око наших извршних народних одбора, пошто нису имали скупштина, организоване су широке конференције делегата свих масовних организација, пред којима су извршни одбори подносили извештаје о свом раду. Такве конференције држао је Извршни народни одбор Београда трипут у току 1946, а рејонски одбори чешће, месечно или двомесечно, и извештавали конференцију о раду народног одбора у свим гранама рада. Почетком 1947 године сви рејонски народни одбори поднели су на овај начин извештај о свом раду у 1946 години. Такве конференције, чији је састав мање или више сталан, претресале су критички сав рад народног одбора, дајући му предлоге за његово поправљање. После тога су чланови народног одбора, заједно са делегатима конференције, одлазили на масовне конференције грађана, на којима су подносили извештај о раду одбора и добијали примедбе и предлоге. Конференције делегата и масовне конференције грађана омогућиле су извршним одборима да, иако без потпуних народних одбора, стално проверавају да ли су се прихватили рада баш на оним питањима која су од животног интереса за грађане, или се баве мање важним питањима, а затим, да ли њихове одлуке одговарају потребама народа и нашим могућностима.

Озбиљну и сталну помоћ пружили су народним одборима савети, који су организовани при отсецима рејонских народних одбора, а делом и при одељењима Извршног народног одбора за Београд и у којима је данас окупљено око три хиљаде људи. Савети редовно претресају мере које у једној грани управе предузима народни одбор и помажу у налажењу начина да се у сваком крају, према локалним приликама, те мере правилно спроведу. Савети контролишу како се спроводе донете одлуке и омогућују народном одбору да спречи свакојака искривљавања која се догађају. Најзад, савети дају низ примедаба на рад отсека народних одбора и предлоге за нова решења по тим питањима.

Поред ових форми рада, кроз које се претреса рад народних одбора, наше масовне организације извршиле су у току ове две године и данас врше огроман рад кроз непосредно учешће својих чланова у решавању задатака који су пред народним одборима у Београду. Без те помоћи, може се рећи, да не само поједине крупне акције, већ ниједан важнији задатак не би био решен како треба. Борба за цене — борба за исхрану Београда — у 1945 години не може се замислити без масовне активизације Београђана против црне берзе, рада на пружању помоћи задругама и на повезивању са селима. Успешно убирање пореза врши се захваљујући утицају масовних организација. Оне су организовале редовно сакупљање отпадака за нашу индустрију, и сталну помоћ (нарочито жена) у раду социјалних и здравствених установа и у борби против неписмености. Најзад, рад на обнови Београда у 1946 години, у коме је учествовало преко 70.000 наших грађана, најбољи је пример, како се наш народ латио посла да заједно са својим народним властима реши своја животна питања. Огроман рад, који је дат у току протекле две године, чини да се рад наших народних одбора ни у једном питању не може одвајати од рада наших масовних организација.

Овакав рад наших организација Народног фронта омогућио је народним одборима да испуне своје главне задатке и да се, упркос томе што нису имали изабраних и потпуних народних одбора, не одвоје од народа, већ да правилно решавају она питања, која су од животног значаја за народне масе, у чему се првенствено и огледа истински демократски карактер власти.

Међутим, мора се рећи да је овај огромни рад наших масовних организација више био усмерен на обављање конкретних послова ради помагања властима — пописа деце и војних обвезника, наплате порезе, издавања потрошачких карата, рашчишћавања рушевина — а мање на расправљање о проблемима у раду наших народних одбора, мање усмерен на критику и изналажење нових могућности и нових решења. Састанци наших масовних организација са народним одборима носили су за читаво ово време баш ту црту, сталног давања задатака масовним организацијама, њиховог ангажовања за непосредно извршење једних или других послова. То је, несумњиво, било до-

(Наставак на другој страни)

Добри ђаци добрих учитеља

Монархофашистичке грчке власти користе прекид рада Анкетне комисије да путем насиља, фалсификата и провокатора, припремају нове „сведоке и изјаве".

— Ови нису хтели да сведоче против партизана.
— Вери уел! Ако овако наставите, престићи ћете и ваше учитеље есесовце.

(Наставак са прве стране)

бро и неопходно за ситуацију у којој смо се налазили и сведочи о огромном утицају наших организација Народног фронта у народу, о развијеној свести народних маса да саме морају решити низ проблема, да је ова власт њихова и да јој треба помоћи да одговори задацима.

Али запостављање оне друге стране, недовољно ангажовање наших организација у одређивању политике народних одбора, у начелном претресању и оцењивању њиховог рада, неповољно је утицало како на рад масовних организација, тако и народних одбора. У нашим масовним организацијама су се недовољно претресала та питања, а основне организације су само засипане новим дневним задацима, иако код широких слојева радног народа постоји велики интерес баш за принципијелна, политичка питања у раду наше власти и развијена осетљивост на неправилности које се дешавају у раду појединих органа власти. Тај интерес се, између осталог, види и кроз нашу штампу, а нарочито се показао на конференцијама грађана које су држане по годишњим извештајима рејонских народних одбора у јануару и фебруару ове године.

Зато можемо рећи да, иако су решили низ крупних задатака у току ове две године, наши народни одбори нису учинили довољно у једном од најважнијих питања, у питању даљег развијања демократског карактера наше власти.

Управо тај крупни политички задатак биће много лакше решен кад се у Београду изаберу потпуни народни одбори, који ће се редовно састајати, усмеравати и контролисати рад својих извршних одбора.

У овој години, кад наша земља улази у планску привреду, постављају се и пред наше народне одборе крупни задаци. Локални органи власти треба да обезбеде у Београду, поред правилног функционисања саме администрације одбора, бржи развитак градске привреде, бољи рад градског саобраћаја, организацију снабдевања, изградњу и одржавање станбених зграда и даље ширење мреже социјалних и здравствених установа. То су задаци које народни одбори треба да реше да би радни народ Београда могао сав да се посвети изградњи наше земље, да би се могао на време обавити огроман рад, који је предвиђен планом.

Брига о свакодневном животу грађана, рад на изналажењу и мобилисању свих локалних неискоришћених привредних извора, омогућиће даље подизање животног стандарда, допуњујући на тај начин крупне економске мере виших државних органа. Због тога је и план рада народних одбора у Београду за 1947 годину много већи но до сада, нарочито у погледу инвестиција које у овој години треба да се изведу.

Све ове крупне задатке бесумње ће са успехом моћи да реше Градски народни одбор и рејонски народни одбори, које ће Београд изабрати по закону који је донела Народна скупштина Србије. Избор народних одбора, сем тога што ће нам донети потпуне народне одборе, значиће нову политичку мобилизацију најширих маса народа у Београду, окупљених у Народном фронту, у борби за изградњу наше власти, за привредну изградњу наше земље, за подизање животног стандарда радног народа.

Због тога Београд поздравља доношење Закона о избору народних одбора у Народној Републици Србији као нов корак у изградњи наше државе, нову крупну меру за учвршћење демократског карактера наше власти.

Марко НИКЕЗИЋ

ЗНАЧАЈ НОРМИ У ГОДИНИ ПЛАНСКЕ ПРИВРЕДЕ

Борба за норме — борба за бољи живот

Данас се много говори о норми, о њеној важности при преласку на планску привреду и њеном значају за брзу изградњу земље. Како би могли да дефинишемо појам норме? Да ли је норма најкраће време у коме неки посао може да се сврши? Таква дефиниција је не само непотпуна, већ и погрешна. Норма не предвиђа најкраће време за израду једне врсте артикла.

Норма је просечно радно време потребно за производњу једне робне јединице под датим техничким условима дотичне творнице. При постављању норме поред поменутих чинилаца узима се у обзир квалитет самих средстава за производњу, способност машина, радна способност радника, и сви остали услови који утичу на производни процес, било да га олакшавају или отежавају.

Важност норми за нашу планску привреду огроман је. Може се рећи да без добро постављених норми нема ни доброг плана, нема ни успешне планске привреде. А од успешног испуњавања задатака предвиђених планом, зависи у нашој народној републици и побољшање живота народних маса, јачање привредне моћи земље и подизање њене способности да да отпор непријатељима, како спољним, тако и унутарњим.

Непријатељи народне власти, непријатељи ослобођеног радног народа Југославије покушавају често да омаловаже значај норми упоређујући их са предратним акордним радом.

Овакво упоређивање је апсурдно, јер се са променом карактера и садржине наше друштвене и економске стварности, са преласком главних средстава за производњу у руке радног народа из основа изменио и однос радника према раду, јер је експлоатација онемогућена. Предратне организационе методе и капиталистичке форме рада укинуте су или се, уколико их још има, води против њих огорчена борба.

Радећи по нормама радник данас зна да ради за себе, да ради за државну — народну акумулацију чије ће плодове сам, преко Фонда руководства, да ужива. Радник је свестан да данас, у својој народној републици, повећањем производње, превазилажењем старих техничких норми, не потпомаже избацивање једног дела својих другова на улицу, како је то било пре рата, већ да повећава своју реалну надницу и с друге стране ослобађа један део радне снаге за друге, корисне послове.

Организација наше привреде је планска, то значи да ће, ако на једној страни мањи број радника повећаном продуктивношћу производи сву количину потребних артикала једне врсте, остали део радника бити плански расподељен на друге гране привреде у којима није достигнута довољна продуктивност. Уместо да повећање продуктивности изазове отпуштање радника, како је то у капиталистичким земљама, у којима је привреда непланска а производња срачуната на постизање профита, у нашој привреди то повећање омогућиће смањење радног времена и снижење цена производа.

У капиталистичким земљама подизање производне снаге рада има за циљ скраћивање дела радног времена у коме радник ради за самог себе, чиме се постиже продужавање другог дела радног дана у коме он ради бесплатно за капиталисте. Подизање производне снаге, увођење и повећање норме изазивало је обарање вредности рада и реалне надница. Међутим, у нашој планској привреди увођење и повећавање норме аутоматски изазива и увећање реалне надница. Као илустрација најбоље ће нам послужити бројке.

У београдском предузећу „Радоје Дакић“ надничари су за један сат рада у новембру месецу добијали по 12 динара, а они који раде по норми добијали су 15,25 динара. У предузећу „Пролетер“ сатна плата код оних који раде по норми повећана је од 12,30 динара на 15,10 динара. У фабрици коже „Марика“ сатна плата под нормом попела се са 9,65 динара на 15 динара.

Норма код нас, са променом друштвене стварности, постаје услов успешне борбе за бољи живот и даљи напредак, за даље усавршавање производње. У многим нашим предузећима још увек не постоје норме за извесне врсте послова на којима је потпуно могуће да се оне успоставе. На многим местима норме нису правилно постављене, оне су прениске или превисоке а постоје и предузећа која уводе норме за послове на којима је немогуће установити тачну норму. Са преласком на планску привреду пред радништво Београда поставља се нов задатак: борба за норме, борба за увођење норме на свим продуктивним пословима, по свим предузећима и борба за пребацивање норми, за побољшање продуктивности рада до максимума.

Без норми нема плана рада, јер нема могућности да се предвиди са математичком тачношћу шта може да се уради у одређеном временском року, нема се могућност увида чиниоца који су изазвали застој у производњи, нити могућност њиховог отстрањивања.

Дужност је техничких руководилаца и радника по нашим предузећима, да проучавају производни процес на свим производним местима, омогућујући што правилније успостављање норми.

Наше норме морају достићи и превазићи висину капиталистичких норми. Ако хоћемо да повећамо социјално благостање морамо да превазиђемо продуктивност капиталистичких земаља. Ако хоћемо да остваримо социјализам, давнашњу тежњу радничке класе, морамо да се боримо за високу продуктивност, за веће количине разноврсних добара, за богат и културан живот, јер како то каже велики Стаљин, не остварује се социјализам „путем извесног материјалног изједначавања људи на бази сиротињског живота“, већ „на бази високе продуктивности рада, више него под капитализмом, на бази изобиља производа и сваковрсних предмета потрошње, на бази имућног и културног живота свих чланова друштва“.

Пребацивање постојећих техничких норми, висока продуктивност, овладавање техником основица је за веће културно и техничко уздизање радничке класе у будућности, а у даљој перспективи јесте и корак напред при рушењу супротности између интелектуалног и физичког рада.

У нашој друштвеној стварности рад има нови смисао, јер се не ради за експлоататора већ за себе, за заједницу. Сви они који коче, свесно или несвесно, даљи напредак, и даље усавршавање технике рада само су баласт друштва и против њихових конзервативних схватања треба се борити.

У Војном набавном предузећу за све кројачке радове постоје норме. Зато су и производи јевтини, зато је могућа боља контрола и већи радни учинак. Међутим, Градска кројачка радионица ни за један посао још нема норме. „Немамо могућности“, кажу. А како је било могуће у Војном набавном предузећу? Уосталом, када добра воља постоји, када постоји разумљива потреба, и „немогуће“ може да се оствари. У „Југокомбинату“ норме нису успостављене зато што је управник запослио техничког руководиоца у администрацији. То су само два случаја, два најкарактеристичнија примера како не сме да се ради у години планске привреде.

Сличних примера има и у другим предузећима. Али то не значи да такав непланski начин рада без норми, без могућности предвиђања, сме и може да се дозволи.

Радничка класа, онај чинилац који је превазишао све норме у рату, који је установио и пребацио норме у обнови умеће и знаће да се у првој години планске привреде бори за постављање правилних техничких норми, за њихово превазилажење и повећавање производње, за нове, боље норме које одговарају новој друштвеној стварности. Када се говори о новим нормама, о техничким нормама у планској привреди, не смеју се заборавити постигнућа и многобројни радни успеси наших новатора и ударника, чије искуство треба и мора да послужи правилнијем постављању норми. Борба за норме обухвата и стремљења ка усавршавању производног процеса и проналажења нових, савршенијих начина рада. Том борбом норме ће постати регулатор снаге и организатор радничких маса око водећих елемената, најбољих радника наших предузећа. Борбом за норме постићиће се већа продуктивност, повећање Фонда руководства, а самим тим и брзо остварење бољег живота, побољшање животног стандарда наших народа.

Б. ВУЧКОВИЋ

Добро се добрим враћа

Есесовци у логорима по Немачкој добијају пакете Америчког Црвеног крста. „Политика“

— Ако, ако, и заслужили смо!

Поводом оснивања рејонских грађевинских предузећа

бим грађевинских радова у току прошле 1946 године, био је врло велики. Извршено је радова на обнављању ратом порушених зграда и осталим грађевинским пословима за суму од преко 470 милиона динара. Преко 60 од сто тих радова изведено је путем државних грађевинских предузећа а нешто више од 30 од сто изведено је преко приватних предузимача.

План грађевинске делатности у Београду за 1947 годину предвиђа опсежне и замашне радове који су три до четири пута већи од радова обављених у току прошле године.

Извршни народни одбор имајући у виду сву величину и озбиљност извођења тога плана за 1947 годину, није смео да дозволи да се настави рад на онај начин и са оним средствима која су одговарала и обиму радова и утицају и снази државних привредних предузећа у прошлој сезони, већ је морао ту предузети врло озбиљне и радикалне мере.

Место бившег „КОНГРАПА“ организована су четири нова државна предузећа, која су међусобно поделила делокруг послова и на тај начин омогућила да се појединим секторима грађевинске делатности, преко једног одређеног предузећа, посвети сва пажња и омогући њихово извођење. Једно од тих предузећа бавиће се искључиво подизањем станбених зграда. Оно ће имати огроман делокруг посла с обзиром да се у току ове сезоне треба изградити око 2000 станбених зграда. Друго предузеће изводиће радове искључиво на подизању јавних и комуналних грађевина које ће у току претстојеће сезоне бити ангажовано у великој мери обзиром да се предвиђа подизање школа, домова, домова културе и друго. Треће предузеће бавиће се обновом ратом оштећених зграда, преко одбора за обнову станбених зграда, а и обновом јавних зграда, и треба да обнови преко 100 објеката што је, с обзиром на њихову расутост по граду врло обилан посао. Четврто предузеће бавиће се искључиво ниском градњом, односно оправком путева и улица за које послове Извршни народни одбор предвиђа два пута већи износ него прошле године.

На тај начин, с обзиром на планску изградњу и с обзиром на потребу пуног руковођења и контроле над извођењем тога плана, Извршни народни одбор биће у потпуној могућности да те задатке оствари због тога што овога пута неће имати посла са приватним предузимачима, чији је рад у већини случајева био одређен њиховим приватним интересима, а не интересима опште изградње и обнове, већ са државним предузећима која ће се међу собом такмичити једино да се оствари план.

Поред тих градских грађевинских предузећа Извршни народни одбор, с обзиром на велики број радова на поправкама зграда мањег обима, који би оптеретили ова градска грађевинска предузећа и утицали на свршавање изградње главних и великих грађевинских објеката, допунио је ову организацију са једном новом установом, — са стварањем рејонских грађевинских предузећа чиме се потпуно уобличила мрежа државног грађевинског сектора за ову годину у Београду.

На тај начин, читава грађевинска делатност у 1947 години развијаће се искључиво преко државних грађевинских предузећа, што је један велики корак напред у ослобађању наше привреде од разних шпекулативних могућности које се рађају код једног дела приватних предузетника.

Зашто су организована рејонска грађевинска предузећа и који је њихов задатак

Приликом стварања плана за рад градских грађевинских предузећа у претстојећој сезони, испоставило се да у мору радова које она треба да обаве постоји и један велики број таквих поправки на ратом оштећеним зградама и на великом броју државних и приватних зграда, које су упропашћене услед дугогодишњег неодржавања, који би просто загушио ова велика грађевинска предузећа и умногоме отежао извођење радова на новим градњама и на обнови већег обима. Самим тим, што се велика грађевинска предузећа растерећују тих ситних послова с једне стране, с друге стране тиме што ће се ограничити на мањи број већих и важних објеката биће у могућности да побољшају организацију посла на радилиштима, рационализацију материјала и на тај начин снизиће цену тим великим грађевинским радовима.

Због тога је Извршни народни одбор препоручио рејонским народним одборима да се по рејонима Београда организују рејонска грађевинска предузећа са задатком да изводећи те многобројне радове мањег обима, разне ситне поправке зграда, растерете ова велика предузећа. Обим радова свих рејонских предузећа износи око 120,000.000 динара. Рејонска грађевинска предузећа биће организована тако да у себи садрже све службе грађевинарства. Она ће својом радном снагом и својим средствима директно вршити поправке на разним зградама по претходним уговору са лицем које жели поправку.

Задатак рејонских грађевинских предузећа је врло велики. Позната је ствар колико су државне зграде, зграде Управе народних добара па и приватне зграде у току четворогодишњег рата а и од раније услед неодржавања оштећене и упропашћене. Све те зграде у крајњој линији су народна имовина и старање о њима и предузимање корака да се њихова оштећења не повећавају и да се тиме не проузрокује већа материјална штета по народну имовину, јесте нужна потреба којој у првом реду баш треба да одговоре рејонска грађевинска предузећа. Поред тога свакодневно се на разним зградама дешавају разни кварови за које је потребна врло често хитна интервенција да не би проузроковали већу штету. Све ће то бити задаци рејонских грађевинских предузећа.

Поред те своје улоге да ојачају државни сектор у грађевинарству, да омогуће великим грађевинским предузећима да испуне своје главне задатке на подизању великих објеката, рејонска грађевинска предузећа значиће и велику помоћ грађанима Београда који више за разне ситније оправке по становима неће се морати да обраћају разним приватним занатлијама и да плћају често скупе и папрене цене, или што је још горе да се за разне ситније радове морају обраћати на четир до пет места (за молерај на једно, за столарију на друго, за браварске радове на треће итд.) него ће се обраћати на једно место — на рејонско грађевинско предузеће.

Ова предузећа имаће могућности да брзо интервенишу а један од главних задатака биће им да стално појевтињавају своје услуге на тај начин што ће се специјализовати за те ситне оправке и што ће радити све преко својих радника.

На тај начин наша грађевинска предузећа биће једна врло важна полуга државног сектора у грађевинарству и један врло важан фактор на онемогућавању шпекулантског дела приватног сектора.

Рејонски народни одбори и рејонска грађевинска предузећа

Стварањем рејонских грађевинских предузећа, пред рејонске народне одборе поставља се такође један нов и важан задатак. Ово су прва привредна предузећа којима самостално руководе рејонски народни одбори. На тај начин и наши рејонски народни одбори окрећу се лицем према основним задацима који стоје пред нашим народним властима уопште — према јачању и развијању државног сектора у привреди, главном задатку у обнови и изградњи наше земље.

Већ због тога а нарочито из разлога што су рејонски народни одбори сада први пут у ситуацији да руководе сопственом привредом, брига о овим рејонским предузећима треба да буде задатак читавог рејонског народног одбора.

Потребно је да се цео рејонски одбор колективно ангажује за помоћ предузећу и да се старају и не дозволе да предузеће услед недовољне пажње која би му била поклањена било од Отсека индустрије и занатства било од Станбеног отсека, било од Отсека за снабдевање који треба да се старају о просторијама предузећа, снабдевању радника и предузећа да због свега тога рејонско грађевинско предузеће буде донекле препуштено само себи.

С друге стране, према Закону о привредним предузећима, чиста добит од рејонских грађевинских предузећа ићи ће у буџет рејонског народног одбора

Из свих тих разлога народне организације и грађани треба са своје стране и новим рејонским грађевинским предузећима да пруже сваку могућу своју помоћ путем контроле, путем давања разних савета, указивања на евентуалне пропусте и уопште на све начине који се буду показали као корисни.

Р. С.

ИЗБОРИ ЗА НАРОДНИ ФРОНТ ПОЧИЊУ У НЕДЕЉУ

Неке примедбе на изборну кампању Народног фронта

Изборна кампања за органе Народног фронта у Београду све је живља. То се најбоље види по живој политичкој активности основних фронтовских организација. Свакодневно се у Београду и Земуну одржавају многобројне конференције како на улицама тако и у предузећима и установама. На конференцијама се објашњава Правилник о избору органа Народног фронта и техника избора. Техничкој припреми посвећена је пуна пажња. Основне организације брижљиво спремају бирачке спискове. Бирачка места, кутије и гласачки листићи све је углавном готово. Изборне комисије прегледају кандидатске листе које ће бити истакнуте на видним местима, да би их бирачи могли видети и изабрати за кога ће да гласају.

Шта се све може запазити на конференцијама приликом истицања кандидата?

Запажа се велико интересовање широких фронтовских маса и јединство Народног фронта. Број предлагача за кандидате је далеко већи од предвиђеног по правилнику. Кандидати се истичу из масе и појединачно са образложењем за свакога зашто га предлажу за кандидата.

Поред добро припремљених конференција има и неприпремљених, а то је зато што извесне основне организације нису довољно схватиле значај избора. Неки рејонски одбори Народног фронта нису довољно помогли основним организацијама. Треба читав рејонски одбор Фронта мобилисати и поћи у основне организације и на лицу места им пружити помоћ. Рејонски одбор треба да руководи изборном кампањом и да свакодневно слива искуства са одржаних конференција, да би се могла на време пружити техничка и политичка помоћ основним организацијама.

На неким изборним конференцијама било је низ слабости: реферати о значају избора за органе Народног фронта и даљи задаци фронтовске организације у испуњењу привредног плана нису довољно политички објашњени, већ су се сводили на техничку припрему избора. Било је ту и тамо неправилног тумачења Правилника о избору, на пример колико треба предложити кандидата. Овакво криво постављање доводило је људе у забуну, па су неки мислили да је правилником одређен број кандидата. Негде су криво протумачили одлуку Главног одбора Народног фронта о оријентацији активности оних фронтоваца који су запослени у предузећима и установама.

Место да политички објасне значај фронтовског рада, тамо где се одвија производња, и да људи заиста схвате да ће тамо највише користити — једноставно су им рекли: идите у предузећа, и опирали су се када су ти људи предлагани за делегате за рејонску конференцију.

Било је случајева да се није схватила основна организација као целина, већ свака улица предлаже своје, што доводи разједињавању основне организације. Појавиле су се негде и личне заћевице, а има и кортешког агитовања. На појединим конференцијама, где се истичу кандидати, претседништво конференције предлагало је кандидате цедуљом, врло уско (на пример: све оне из ранијег уличног одбора, па чак једне исте људе и за извршни одбор основне организације и за делегате за рејонску конференцију). Овакав начин истицања кандидата наилазио је на негодовање и отпор бирача. Отпор свесних фронтоваца против уског и недемократског постављања кандидата, учинио је да се кандидују и бољи људи и шири број кандидата.

Овакви и слични пропусти наших фронтовских организација могу да користе само непријатељима Народног фронта, којима није стало до јединства нашег народа и привредног јачања наше земље. И у овој изборној кампањи они покушавају, ту и тамо, на разне начине, да унесу забуну у народне масе измишљајући разне лажи. Они нису остали ћутке ни на нашим конференцијама где су покушавали да разбију јединство Фронта. На неким конференцијама су иступали отворено клеветајући наше народне власти. Фронтовци су у њима видели оне који су изгубили бирачко право, а сад на нашим изборним конференцијама предлажу једни друге за кандидате. Има их који су се на вешт начин увукли у Н. Ф. и покушавају на све начине да се увуку у фронтовска руководства не бирајући средства, не презајући да фалсификују и потписе предлагача.

Наше фронтовске организације треба у овој изборној кампањи да развију агитацију у широким масама и учине све да на руководство основних фронтовских организација и виших фронтовских руководстава дођу најбољи људи.

Најбоље људе изабраћемо ако бирамо оне који су и досада најбоље и најнесебичније радили у организацији Н. Ф. У улицама треба бирати оне који су се истакли кроз такмичење и друге акције, а у предузећима и установама ударнике и најбоље раднике.

Избори за органе Народног фронта треба да организационо учврсте, политички ојачају и бројчано повећају фронтовску организацију.

Снагом јединственог Народног фронта најбоље ћемо остварити наш привредни план, а са тим ојачати моћ наше земље.

Момир БОШКОВИЋ
члан Извршног одбора
Народног фронта Београда

Изборна конференција...

— Другови, он је дао 600 радних часова, истакао се у акцији за село...

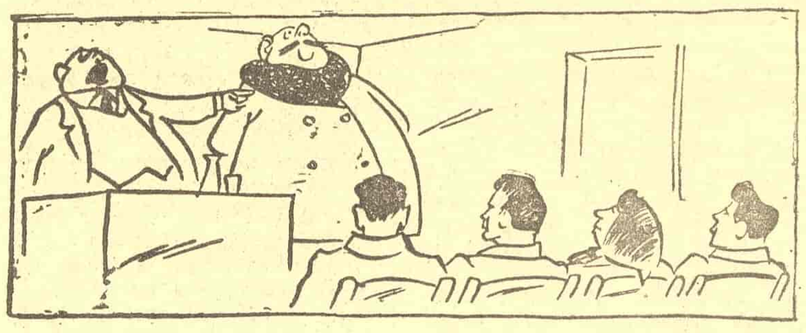

— Господо другови, он је лиферовао маст, бело брашно циц, свилене чарапе — све за народ.

Предизборна активност по рејонима Београда

Приближује се дан када ће чланови Народног фронта Београда изабрати органе основних организација и делегате за рејонске конференције. По свим рејонима извршене су све припреме за изборе, који ће се одржати 2 марта. Предизборне конференције за избор кандидата за извршне одборе основних организација и кандидата за делегате за избор рејонског руководства одржане су по свим рејонима у Београду, по свим па и најзабаченијим улицама и насељима. По предузећима и установама изабрани су кандидати за делегате за рејонску конференцију.

*

У Првом рејону одржано је 40 конференција. Бираће се 340 чланова извршних одбора основних организација и 461 делегат за рејонску конференцију.

У Другом рејону је одржано 40 конференција, на којима је учествовала велика маса грађана. Бираће се 395 чланова извршних одбора основних организација и 430 делегата.

У Трећем рејону била је веома жива предизборна активност. Одржано је 37 конференција. Бираће се 906 чланова извршних одбора и 708 делегата.

У Четвртом рејону за све конференције владало је велико интересовање грађана. Бираће се 470 чланова извршних одбора основних организација и 483 делегата.

У Петом рејону било је укупно 59 конференција. Бираће се 409 чланова извршних одбора основних организација и 425 делегата.

У Шестом рејону владало је велико интересовање и одржано је укупно 127 конференција по основним јединицама и предузећима. Бираће се 260 чланова извршних одбора основних организација и 282 делегата.

У Седмом рејону била је веома жива предизборна кампања и на конференцијама је народ масовно учествовао. Одржано је 68 конференција. Бираће се 253 чланова извршних одбора основних организација и 569 делегата за рејонску конференцију.

У Земуну у току предизборне активности одржане су многобројне конференције, по основним организацијама, предузећима и установама. Бираће се 138 чланова извршних одбора основних организација и 327 делегата за рејонску конференцију.

*

На све конференције народ је масовно долазио, заинтересован за изборе и за истицање најбољих људи у руководеће органе Народног фронта. Хиљаде грађана учествовало је на предизборним конференцијама, које су биле живе, занимљиве и садржајне. Грађани су између себе предлагали кандидате и истакли велики број активиста који су се на делу показали одани и пожртвовани фронтовци. На предизборним конференцијама видео се и најшири демократизам и слобода предлагања сваког честитог грађанина, који може да одговори часним дужностима одборника и делегата.

Изборне комисије су извршиле огроман посао око сређивања спискова чланова Фронта и омладинаца и примања кандидатских листа са потписима грађана.

Пред изборе се појачао прилив нових чланова у редове Народног фронта. Колико је Народни фронт масовна организација види се по броју чланова уведених у спискове. Број чланова Народног фронта у Београду, који су уведени у спискове за гласање, износи преко 157.230, а број омладинаца преко 30.300.

*

У малој и задимљеној кафани на Булевару Црвене армије број 102, одржавала се предизборна конференција Девете изборне јединице Четвртог рејона. Мала просторија била је препуна људи, жена и омладине, тако да неки нису могли да уђу.

Предлажу се кандидати за Извршни одбор блока, као и кандидати за делегате. Сваки грађанин хтео би да неког предложи који је добар и ваљан фронтовац и кога су сви видели како ради и како се залаже.

— Предлажем као кандидата за делегата Раду Јовановића, — чује се један глас и после тога радостан пљесак.

— Молим друга да објасни зашто је предлаже и какав јој је рад и заслуге за Фронт, — пита једна жена.

— Зато што сви знамо и видели смо да ради од јутра до мрака, да је неуморна и у улици је сви поштују као вредну и пожртвовану, — одговара предлагач.

— Прима се, одушевљено одобравају присутни.

Купатила за очвршћавање

У београдским купатилима често се дешава да вода није загрејана...

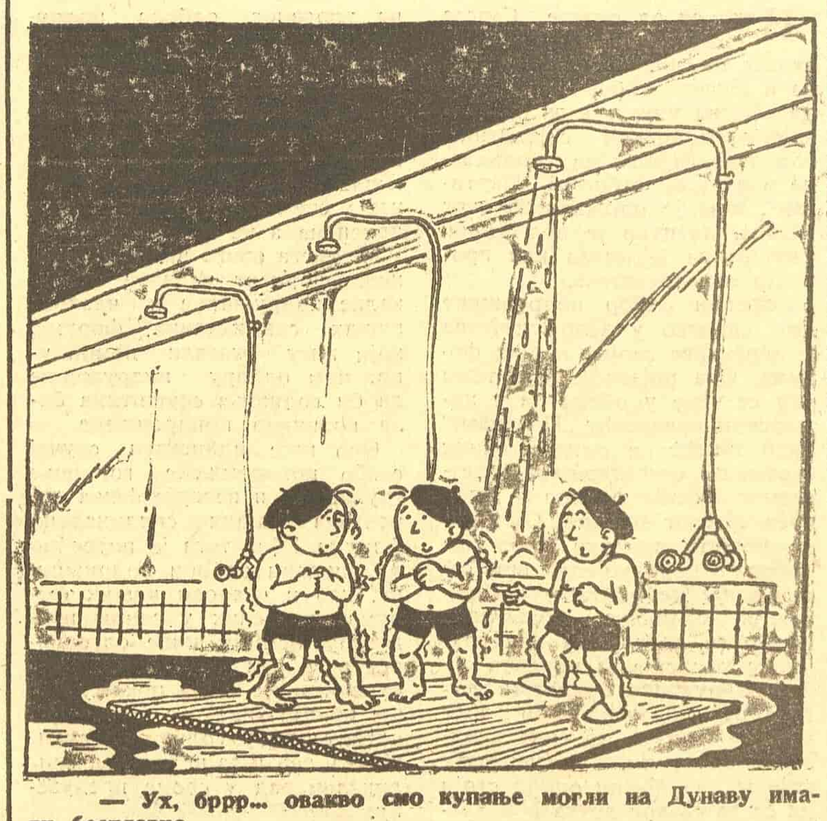

— Ух, бррр... овакво смо купање могли на Дунаву имати бесплатно...

20 октобар

ПРИМА ПРЕТПЛАТУ

Цена претплати је:

за унутрашњост
тромесечна дин. 24.—
шестомесечна дин. 45.—
годишња дин. 90.—

за иностранство
тромесечна дин. 48.—
шестомесечна дин. 90.—
годишња дин. 180.—

Мали ПОЛИТИЧКО-ЕКОНОМСКИ лексикон

УРЕДНИШТВО НАШЕГ ЛИСТА У ЖЕЉИ ДА ЧИТАОЦИМА, У ВРЕМЕ ПРЕЛАСКА НАШЕ ЗЕМЉЕ НА ПЛАНСКУ ПРИВРЕДУ, УЧИНИ ПРИСТУПАЧНИМ НАУЧНЕ ИЗРАЗЕ И ПОЈМОВЕ ИЗ ПОЛИТИЧКЕ ЕКОНОМИЈЕ, ПОКРЕНУЛО ЈЕ ОВАЈ МАЛИ ЕКОНОМСКО - ПОЛИТИЧКИ ЛЕКСИКОН. ПРИЈЕМ ОВЕ РУБРИКЕ ОД СТРАНЕ НАШИХ ЧИТАЛАЦА СВЕДОЧИ О ТОМЕ ДА ЈЕ ОНА БИЛА НЕОПХОДНА. АЛИ, ДА БИ РУБРИКА »МАЛИ ПОЛИТИЧКО - ЕКОНОМСКИ ЛЕКСИКОН« БИЛА ЈОШ КОРИСНИЈА, ПОТРЕБНО ЈЕ ДА ЧИТАОЦИ УПУЋУЈУ СВОЈА ПИТАЊА И ЖЕЉЕ У ВЕЗИ СА ОВОМ РУБРИКОМ, КАКО БИ УРЕДНИШТВО МОГЛО, ПОРЕД СИСТЕМАТСКОГ ИЗЛАГАЊА ПОЈМОВА ИЗ ПОЛИТИЧКЕ ЕКОНОМИЈЕ, ДА ОДГОВОРИ И НА НИЗ ДРУГИХ ПИТАЊА У ВЕЗИ СА ОВОМ ТЕМОМ (НА ПРИМЕР: ТРАЖЕЊЕ ОБЈАШЊЕЊА ЗА ИЗВЕСНЕ ИЗРАЗЕ КОЈИ СЕ УПОТРЕБЉАВАЈУ У ЧЛАНЦИМА КОЈИ ТРЕТИРАЈУ НАШЕ ПРИВРЕДНЕ ПРОБЛЕМЕ И ПРИВРЕДНЕ МЕРЕ НАШЕ ВЛАДЕ).

ПРОМЕНЉИВИ (ВАРИЈАБИЛНИ) КАПИТАЛ је онај део капитала, који се улаже у куповину радне снаге. Радна снага делујући у процесу производње с једне стране претвара средства за производњу у производ, дакле преноси вредност средстава за производњу на производ, а с друге стране — истовремено — својим радом ствара нову вредност, коју додаје већ постојећој вредности средстава за производњу и која се појављује у производу као разлика вредности средстава потрошених за његову производњу и вредности коју производ сада има. Та нова вредност је увек већа од вредности која је уложена у радну снагу. Значи да се у току процеса производње повећала величина вредности оног дела капитала, који је уложен у радну снагу. Значи да тај део капитала мења своју величину. Променљив је. Зато се он назива променљивим или варијабилним капиталом.

*

ПРОДУКТИВНОСТ РАДА је стваралачка издашност рада, која се огледа у количини производа (или извршеног посла) у току одређене јединице времена. Већа продуктивност рада значи да ће се неки посао обавити (или неки производ произвести) за мање времена и с мање трошкова.

Продуктивност (производност) рада зависи од умешности у раду, од организације (поделе) посла, од оруђа која се у раду употребљавају и, на концу, од природних услова под којима се рад обавља. Наравно је да се продуктивност рада мења са сваком променом која наступи у факторима од којих она зависи.

*

ПОТРЕБАН (НЕОПХОДАН) РАД. За разлику од појма друштвено - потребног радног времена које одређује вредност производа — под потребним радом подразумева се рад који је нужан да се произведу средства неопходна за одржавање живота и радне способности радних људи, под одређеним друштвено - културним условима; тј. рад нужан да се надокнаде, поново произведу животна средства која радни људи из дана у дан троше.

На пример — човек просечно живи 50 година. За то време потроши:

стан чија изградња стаје 5000 сати рада;

намештај за чију израду треба 2000 сати рада

постељину која стаје 3000 сати рада;

веша, одеће, обуће што стаје 7500 сати рада;

хране која стаје 30000 сати рада;

културних потреба 5000 сати рада;

укупно 52500 радних сати.

Ако је човек за рад способан само 35 година, онда он треба за то време да да 52.500 часова рада, или за једну годину 1500 часова, или за један радни дан (ако у години рачунамо 300 радних дана) 5 сати да би надоместио, или створио оно што троши. Тих 5 сати рада дневно, 1500 годишње или 52.500 у току 35 година чине неопходну количину рада, или потребан рад без кога је немогуће да људи дођу до нужних средстава за живот.

Количина потребног рада зависи с једне стране од културног нивоа људског живота, тј. од тога колико и каквих производа радни људи троше, а с друге стране од продуктивности рада који те производе ствара.

С повећањем броја и количине добара која се троше расте количина потребног рада. Али, у исто време с повећањем продуктивности рада количина потребног рада опада. Због тога је повећање продуктивности рада услов за побољшање живота, за богатији и лепши живот. Но и то само тамо где народ ради за себе!

*

ВИШАК РАДА, то је рад који траје преко потребног рада, тј. преко времена потребног да се произведу животна средства која радни човек троши.

Дужина времена за које може радна снага да делује, да ради, није ограничена дужином радног времена потребном да се произведу животне намирнице за дневни радников живот. То што, на пр. 1 кг хлеба стаје само пола часа рада не смета да радник буде сит 2 и 3 сата кад га поједе. То што стварање средстава која човек потроши са 24 сата стаје, рецимо, само 5 сати рада не значи да човек нема више снаге за рад него само за пет сати. Ако дакле, средства која човек троши за 24 сата стају 5 сати рада, а он ради преко пет сати онда он даје вишак рада.

Још у прадавна времена људи су постигли такав степен развитка продуктивности рада да им је од укупног расположивог радног времена један део — додуше врло мали — претицао преко потребног рада за оно време. У току вишка радног времена они су стварали вишак производа, који им је служио за побољшање живота.

За време ропства у старом веку вишак рада су господари робова изнуђавали из робова и тај вишак је служио за њихов луксузан живот, док робови од тога нису имали ништа. У средњем веку феудални господари су од зависних сељака и кметова такође отимали вишак рада у виду кулука, оброка, горнице и разних других дажбина. У капитализму капиталисти узимају вишак рада од радника у виду вишка вредности (профита), а од сељака путем игре цена, закупа, зеленашких камата итд. Тако отет вишак рада је извор њиховог богаћења и раскошног живота.

У поретку где је народ постао свој господар, где је узео власт у своје руке и где су основна средства за производњу — рудници, крупне и важне творнице итд. постала општенародна, — државна својина, — (као што је то данас код нас и као што је већ давно и много шире остварено у земљи социјализма СССР) — вишак рада служи за друштвену планску акумулацију, за подизање нових, — за привреду и живот важних — подузећа, објеката, грана производње, — за подизање културних, просветних, здравствених установа, за стварање фондова осигурања итд.

*

ВИШАК ВРЕДНОСТИ је она вредност која се ствара у току вишка рада и коју капиталистички власници средстава за производњу (фабриканти, земљишни велепоседници итд.) трпају у свој џеп не дајући радницима за то никакву накнаду.

На пример капиталист плаћа раднику 40 динара за осам сати рада, (5 динара на сат). Али тих 40 динара можда претстављају вредност од само 4 сата. Радник дакле даје 8 сати за 4 сата, која је примио у виду најамнине. За она 4 сата вишка рада радник је исто тако стварао вредност као и за првих 4 сата потребног рада. Али ту вредност, заједно с производом у којем се она налази, задржава себи власник фабрике, капиталист. Капиталист дакле за уложену вредност од 40 дин. добија вредност од 80 дин. — 40 динара више! Тих 40 динара више то је вишак вредности. Вишак вредности је извор профита.

НАИВКА

Секретар грчког посланства у Београду покушао је фалсификованим пасошем да пребаци у иностранство љубавницу бившег краља Петра.

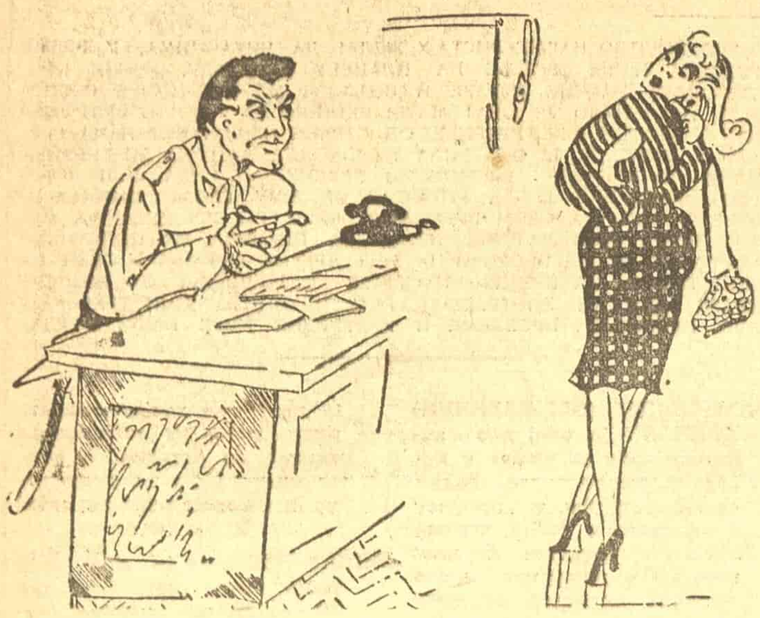

ИСЛЕДНИК: Имате ли да кажете нешто у своју одбрану?
ЈЕЛЕНА НАЈДАНОВИЋ: Знате, он ме је прво легално завео, па онда покушао да ме илегално — изведе...

Какви су узроци слабог успеха ученика

по средњим школама

Ових дана много се говорило и писало о слабом успеху ученика у средњим школама. На крају полугодишта, тог првог периода рада школске године када су се према повољним условима за рад очекивали и бољи резултати, потребно је уочити недостатке па и пропусте у раду као узроке слабом успеху наших ученика.

Од почетка школске године рад се одвијао у нашим средњим школама на основама наше нове просветне политике, а у духу учвршћивања нових форми рада.

Иако се доста озбиљно пришло раду у првом полугодишту, иако је учињен велики напредак у односу према раду у прошлој години, ипак је успех ученика доста слаб. Од 22.321 ученика 12.010 ученика имају по једну или више слабих оцена, што значи — 54%. Јасно, да нас овакав резултат мора забринути и да се озбиљно морамо позабавити решавањем тог проблема. Има више разлога овако слабом успеху, ма да, углавном узевши, не увек и оправданих. Потребно је одмах рећи да је ове године постављен курс високог критеријума оцењивања, односно онакав какав мора одговарати реалном знању ученика, што је и омладина на свом пленарном састанку потврдила. Истина, неравномерности, неуједначености критеријума оцењивања има још прилично код наставника, чиме би се наставнички колегијуми морали озбиљно позабавити.

Свакако да је морао бити предмет дискусије једне од стручних конференција наставника паралелних одељења случај када у гимназији у једном одељењу I разреда приликом првог оцењивања из историје има 35 двојака, а у другом одељењу свега 8, или на писменом из руског језика у једном одељењу 32 двојке, а у другом истог разреда само 7. Ниво знања ученика двају одељења морао би да буде бар донекле приближан. А горњи примери доказују да извесни наставници или из неке болешивости, или можда из недовољног схватања значаја самог оцене, дају престроге, а можда чак и произвољне оцене. Свакако да се то не би смело догађати, јер питање оцењивања је важно не само у погледу наставе већ и у васпитном погледу, чиме се код ученика развија осећај правичности и пуне објективности.

Да су наставници од почетка школске године озбиљно пришли послу и да сваки од њих ради доста — то је чињеница. Велики број ванредних часова, одржаних у првом полугодишту, то најбоље доказује. Само ти часови нису увек одговарали њиховом броју, односно квалитет наставе није одговорио квантитету. Добар део наставника своја излагања заснива на научним принципима, уносећи при том пуно разумевања и воље. Али, још увек ниво и квалитет наставе није на довољној висини, још увек има лутања код појединих наставника, нарочито књижевности, историје, што је доказ недовољног интересовања за лично изграђивање и стручно усавршавање.

Поред тога, била је потребна тесна сарадња наставника, како би се дошло до што веће уједначености у обухватању, схватању и обрађивању наставе. Кроз наше школе често још увек провејава формалистичко решавање проблема, који по својој важности захтевају да им се са много озбиљности прилази. Проблем слабе писмености наших ученика, њихово најчешће вербалистичко изношење чињеница, без много разумевања и самосталног мишљења, требало би да буде брига свих наставника у изналажењу форми и начина његовог решавања.

Један од акутних проблема данас јесте слабо читање и недовољна основна писменост ученика првих разреда гимназије. Кампања против неписмености обухватила је готово све просветне раднике, и они су на том послу постигли заиста лепе резултате. Међутим, изгледа чудно да ученици основних школа улазе у гимназију са недовољним основним елементима писмености. Решавању тог проблема морају прићи не само наставници средњих школа, већ и они из основних. Колико је било потребно позабавити се овим проблемом на стручним конференцијама и седницама у школи — јасно је. Само констатовање таквог стања свакако није могло донети и његово решење. — Овде би се морала подвући важност седница разредних већа и наставничког савета на којима би се баш таква питања морала третирати. Можда је било сувише формализма у одржавању тих састанака, док би они својим садржајним решавањем школских проблема и изналажењем нових и бољих форми рада морали одиграти видну улогу у уклањању недостатака и побољшању успеха.

Још увек настава у нашим школама није у довољној мери повезана са практичним животом, што данашња стварност безусловно захтева. Оскудица кабинета и потребних учила своди наставу на вербалистичко изношење чињеница. За сваку похвалу је рад професора II мешовите гимназије који су с ученицима направили радионицу за израду најпотребнијих помоћних средстава за експериментисање наставе физике.

Ако би се осврнули на рад самих ученика у току првог полугодишта морали бисмо констатовати да је било два периода у њиховом раду. Први, када су сасвим недовољно радили, слабо учили и површно се односили према школским обавезама, првенствено учењу, и други, када су пред чињеницом да је успех слаб озбиљно прегли на рад, настојећи да надокнаде пропуштено време. Јасно да неког успеха од таквог рада није могло бити. Народна средњошколска организација морала је од самог почетка школске године да усмери тежиште свога рада питању учења као прворазредном питању, како би се већ стало на пут лекцијашком начину учења, површном и недовољном продубљивању ствари. Без систематског континуираног свакодневног рада прави успех се не може постићи. Није само брига наставника да подигну ниво наставе, већ и самих ученика, првенствено омладинске организације. Најзад, требало је план рада омладинске организације ускладити с планом рада школе, што није био случај у првом полугодишту.

Улога родитеља у правилном функционисању данашње школе је врло важна. Добро организовани родитељски састанци као и дан „отворених врата", једна новина у нашим школама, када родитељи треба у што већем броју у самој школи да се интересују за рад своје деце, првенствено морају имати карактер укључивања родитеља у актуелне проблеме успеха и дисциплине њихове деце — ученика. Да је ове године успостављен много тешњи контакт између дома и школе но прошле, доказ су добро посећени родитељски састанци и знатно веће интересовање родитеља за школу. Мора се признати да се још увек један део родитеља неправилно односи према уредбама школске дисциплине. Није редак случај да баш родитељи недовољно пажње обраћају потреби озбиљног учења своје деце, а да чак неоправдано учињене изостанке ученика правдају писменим извињењима. Настојање школских власти и омладинских организација неће донети жељене резултате ако их у њиховим смерницама не буду подржали и родитељи. Васпитни циљ школе и породице мора бити исти.

Задатак директора средњих школа у данашњем друштву је врло велики и значајан. Руководити васпитним заводом, бринути се о целокупном животу и раду школе, имати увид у све проблеме, у свако доба и благовремено помоћи њиховом правилном решавању није ни лак ни мали посао. Да би се све то постигло, поред осталих услова, потребно је растеретити се свих других дужности. У току првог полугодишта наши су директори уложили заиста много труда и воље, боравећи од јутра до мрака у школама, али сви нису у довољној мери схватили своју првобитну дужност, па су се често администрацијом и другим мање важним пословима претрпавали. Мора се признати да им у томе од стране Просветног одељења није увек указана довољна помоћ.

Неоспорно, да један део одговорности за слаб успех пада и на синдикалне организације по школама, које су морале конкретним питањима благовремено да се позабаве и да свој рад још више развију нарочито по питањима идејног изграђивања и стручног усавршавања наставника, као основе за подизање квалитета наставе.

Говорећи о узроцима слабог успеха на крају I полугодишта не смемо олако прелазити ни преко објективних узрока који имају доста утицаја на успешан рад по школама. Рад једног дела школа у три смене са редукираним бројем часова и скраћеним трајањем часа отежава правилан ток наставе. Прираштај ученика у средњим школама ове године за 5.000 и поред настојања просветних власти онемогућио је бољи распоред рада у школским зградама. Трагови недовољног и површног учења за време окупације, велике празнине у знању, а и навике несистематског рада осећају се доста још увек код ученика. Све су то веома важни узроци слабог успеха на крају I полугодишта.

Недавно је одржана у Просветном одељењу конференција директора у присуству руководиоца Извршног Народног одбора и начелника Министарства просвете, на којој су размотрени недостаци рада у I полугодишту и донети закључци на којима треба да се темељи рад убудуће. Самокритични осврт директора на досадашњи рад у школама доказ је схватања озбиљности проблема и потребе његовог брзог и темељног решавања. Још већим залагањем наставника, много озбиљнијим радом ученика, активним учешћем родитеља и помоћу Просветног одељења исправиће се постојећи недостаци и надокнадити пропусти како би рад у другом полугодишту био много садржајнији, темељнији и бољи, како би се на крају године постигао знатно бољи успех.

Јелка КОСТИЋ

СПРОВОЂЕЊЕ У ДЕЛО ОДЛУКА ЧЕТВРТОГ ПЛЕНУМА

Значај синдикалних група

за организацију и евиденцију такмичења

По одлукама Четвртог пленума образоване су комисије по свим синдикалним подружницама. Поље рада комисија је прилично обилно јер су оне углавном, преузеле рад некадашњих одбора. По свим већим подружницама Београда комисије већ увелико раде, али постоји један део предузећа, претежно малих, у којима су комисије образоване, али се њихов рад не одвија правилно, а често сами чланови комисија не знају шта им је дужност и каквим пословима треба да се посвете. До овога је дошло нарочито због немарности чланова комисија при проучавању одлука Четвртог пленума, због недовољног схватања расписа и директива Месног синдикалног већа и месних одбора о нужности проучавања тих одлука. Та немарност се одразила на делатност комисија које немају скоро никакву садржину рада.

Формирању синдикалних група, које би олакшале рад комисија и управног одбора синдикалне подружнице, такође се обратила прилично слаба пажња. Додуше, синдикалне групе постоје, али је у већини предузећа њихово оформљавање схваћено само као дужност да се испуне директиве виших форума. Тако се и овде дошло до нормалне појаве да су групе формиране, да је чланство подељено по групама, да су одређени руководиоци појединих група, а да рад нема садржину, да се групе нису прихватиле посла који им је намењен.

Поједини месни одбори нису такође довољно контролисали досадашњи рад група после њиховог формирања нити то да ли такве групе уопште постоје по синдикалним подружницама. Тако се Месни одбор индустрије исхране сагласио са подружницом „Вајферта" да закаже годишњу скупштину, иако пре тога нису формиране синдикалне групе. Исто то учинио је и Месни одбор угоститеља са подружницом „Мажестик", ма да она уопште није спровела одлуке Четвртог пленума: није образовала комисије ни синдикалне групе.

Код металаца организационе одлуке Четвртог пленума спроведене су у дело, образоване су комисије које већ раде. Правилним синдикалним радом и добром организацијом такмичења нарочито се истиче Синдикална подружница Аутокоманде, затим подружнице „Пролетера" и Индустрије мотора. Радници металног предузећа „Радоје Дакић" већ су одржали и годишњу скупштину, на којој су одлучили да у производњи и синдикату побољшају рад и надокнаде пропусте учињене у току новембра и децембра 1946 године. Међутим, рад синдикалних група код већине подружница Месног одбора металаца прилично је слаб.

Као и код других струка, тако исто и код текстилаца, општа је појава да су синдикалне групе формиране и раде само по већим предузећима (Београдска текстилна, „Октобарска слобода", „Елка", трикотажа „Дунав" и Војно набавно предузеће, које се истиче добро установљеним нормама и великим успесима рада), док код мањих предузећа синдикалне групе још и не постоје.

У већини предузећа кожарске струке синдикалне групе такође не постоје. Реорганизација посла, којој су приступила ова предузећа није довољно оправдање што је формирање група пропуштено. Неспровођење одлука Четвртог пленума одразило се и у производњи. Многа кожарска предузећа у којима није правилно спроведено такмичење и у којима не постоје синдикалне групе нису испунила у потпуности своје производне планове за месец јануар. У фабрици „Филип Кљајић" јануарски месечни план производње обуће испуњен је за свега 72%, а у производњи коже за 97%. У предузећу „Пролетер" план производње обуће испуњен је за 88,37% (гумара је међутим пребацила план за 53,88%), а у фабрици „Партизан" свега за 80%. Радници предузећа „Кожа" а. д. испунили су план за 96%, док је радни колектив фабрике „Замко" испунио план у јануару за свега 68,5% (на овакав слаб резултат знатно је утицала и реорганизација посла у предузећу).

Значај синдикалних група може се најбоље видети по успеху које су оне постигле у „Белсапу", „Беводу" и на Белим Водама, олакшавајући не само организацију такмичења већ и правилно одвијање читавог производног процеса. Али, у Месном одбору комуналаца постоји подружница отсека Возног парка и чистоће, која може да служи као очигледан пример како се не сме спроводити синдикални рад ако се жели успех. Управни одбор Синдикалне подружнице отсека Возног парка и чистоће не само да није успео да формира синдикалне групе већ није формирао ни комисије. Управни одбор и административно чланство ове подружнице створили су подвојеност између себе и радника — чистача, којима је требало посветити нарочито велику пажњу.

Рад комисије и синдикалних група најбоље се одвија код подружница Месног одбора дрводељаца. Таквим радом је омогућен добар преглед целокупног пословања у предузећу, правилна евиденција, солидно постављање и испуњавање производних такмичарских планова, јасан увид учињених пропуста и могућност благовременог отклањања. Постојање синдикалних група, које се међусобно такмиче и у којима се појединци такође такмиче између себе, омогућава код дрводељаца и успех при савлађивању производње, као и при састављању јасних и исправних извештаја о раду.

Синдикалне групе имају знатног удела у успеху који су постигла предузећа Месног одбора дрводељаца. У столарској радионици „20 октобар" при производњи намештаја норме су пребачене за 33,2 процента, а у грађевинском одељењу са 23,29 процената. У предузећу „На-ма", у коме су заведене норме при свим радним операцијама, пребачен је план просечно за 35,7%, квалитет рада побољшан је за 4,5%, а уштеда материјала побољшана за 14,5%. Тиме је омогућено да се све норме повише за 14,5%. У предузећу „Честомет" из Земуна у децембру је повећана производња за 30%, док је квалитет побољшан за 6%.

Синдикалне групе су важан чинилац како у такмичењу тако и уопште у производњи. Оне омогућују подизање такмичарског духа свуда где је правилно остварено међусобно такмичење између синдикалних група. Другарско натецање појединаца унутар група такође ће побољшати радни учинак. Боља евиденција рада, јаснije уочавање недостатака у производњи, синдикалном раду или у радним односима и пружање могућности за њихово уклањање, све су то преимућства синдикалних група.

Управе подружница које ни до данас нису оформиле у својим предузећима овакве синдикалне групе треба да то учине што пре, а онде где групе постоје а не функционишу треба појачати њихов рад, јер ће синдикалне групе омогућити већи радни успех у години планске привреде.

Сваки радник треба да буде упознат са привредним мерама Владе

Схватајући значај преласка на планску привреду, рад ни свет Београда поздравио је са изванредним одушевљењем доношење низа привредних уредаба као меру која ће да осигура успех новог начина привредног газдовања у нашој Републици.

Да би радници и намештеници не само правилно схватили значај нових уредаба, већ да би ушли и у њихову суштину и разумели све суптилности које нестручњацима не могу одмах бити јасне, на иницијативу Привредног савета и Јединствених синдиката, приступило се организовању низа конференција и предавања на којима су новодонесене уредбе објашњаване и на којима је требало са њиховом садржином упознати сваког члана радне заједнице.

У јануару је одржан велики број оваквих састанака и конференција са дискусијом, скоро по свим предузећима у Београду. Великом броју радника уредбе су објашњене и они су их стварно прихватили као нешто што су очекивали и желели, добијајући могућност и потребно знање да о њиховом значају дискутују.

Али из дана у дан оваквих конференција је све мање, иако се свакодневно појављују нови расписи који допуњују првобитне текстове, иако постоји знатан део радника, којима нису објашњене ни оне основне уредбе о фонду руководства о планској и натплланској добити и о ценама.

Са тумачењем уредаба не сме се престати. Оне морају бити јасне свима онима који раде на њиховом оживотворењу, било на стројевима или за канцелариским столовима. Сваком појединцу уредбе морају бити јасне и због тога што је у планској привреди сваки радник значајан точкић који мора правилно да функционише и од кога зависи део успеха у испуњењу плана.

Синдикалне подружнице, њихове производне комисије и саме управе предузећа морају да посвете још већу пажњу упознавању радништва свога предузећа са уредбама, организујући низ предавања и разговора по кружоцима о свим оним проблемима које уредбе дотичу, а које су можда и најмање нејасне радништву.

Грешке при одржавању годишњих скупштина синдикалних подружница

Иако су од стране Савеза кожараца, а посебно од стране Месног синдикалног већа и Месног одбора кожараца, дата јасна упутства за организацију годишњих скупштина, годишња скупштина синдикалне подружнице број 5 „Партизан", која је одржана 20 овог месеца, потпуно је подбацила. Скупштина је имала низ пропуста и недостатака.

Управни одбор подружнице није спровео у дело упутства и директиве својих виших форума. Ова појава је још тежа ако се узме у обзир да у кожарском предузећу „Партизан" ради такође и потпретседник савезног секретаријата, претседник Месног одбора и један члан Месног одбора. Они нису уопште помогли управном одбору подружнице при састављању реферата и организацији годишње скупштине. Овако се десило да кандидациона комисија за управни одбор подружнице предложи другове не образложивши због чега се баш ти другови предлажу. Међутим, у упутству које је дао Месни одбор стоји да се за сваког друга образложи зашто се предлаже за члана управног одбора подружнице.

Поред ове потрешке, било је говора и о томе да се у будућем раду управног одбора подружнице синдикална чланарина треба да одбија приликом исплате, што би значило да је наша синдикална организација присилна а не добровољна.

Из свега овога види се јасно неодговорност чланова синдикалне подружнице и чланова виших синдикалних форума, који нису указали помоћ управном одбору подружнице да би годишња скупштина била правилно припремљена.

Ово није јединствен случај слабо припремљене годишње скупштине и неспровођења директива виших синдикалних форума. Због тога је потребно да управни одбори подружница, као и чланови виших форума упослених у самом предузећу, осећају више одговорности за рад своје синдикалне организације и да покажу више иницијативе не само при организовању годишњих скупштина, већ и за целокупан синдикални рад у своме предузећу.

Михаило ТРПКОВИЋ

ПОСЛЕ ОБЈАВЉИВАЊА РЕЗУЛТАТА ИНО ЋЕ ОРГАНИЗОВАТИ ИЗЛОЖБУ ПРИСПЕЛИХ ПРОЈЕКАТА И ДИСКУСИЈУ

ЗАКЉУЧЕНО ЈЕ ПРИМАЊЕ РАДОВА

за конкурс типских станбених зграда у Београду

Док се грађевинска делатност у току 1946 године углавном сводила на поправку и обнову ратом оштећених станбених и јавних зграда и довршавању започетих, у 1947 години делатност се развија даље, прелази се већ на изградњу нових објеката, — нових станбених и јавних зграда.

Позната је ствар да је питање станова у Београду био један од главних проблема у раду народних власти. Станбена криза у Београду постојала је и пре рата, а ратна пустошења и окупација нанеле су тешка оштећења читавом граду, па је и знатан део станбених зграда уништен и оштећен. С друге стране, прираштај становништва у Београду после рата нагло расте чиме се станбене прилике у Београду у знатној мери погоршавају. Све је то захтевало да се што је пре могуће, пре радикалном решавању станбених питања у Београду — изградњи што већег броја станбених зграда.

И већ ове године приступа се у Београду изградњи врло великог обима. Овога пута се не ради о подизању једне или неколико станбених зграда, већ се ради о подизању великог броја зграда па и читавих насеља. Само Извршни народни одбор одвојио је за те сврхе око 400,000.000 динара. Сума сама по себи већ говори колике ће размере да обухвати изградња станбених зграда у 1947 години.

Познато је да су зграде које су се подизале у Београду пре рата биле по свом склопу и уређају врло нехигијенске и тескобне или су опет биле грађене са невероватно луксузним распоредом и уређењем.

Те крајности ни у ком случају нису смеле да дођу да изражаја и овога пута. Претстојећа изградња станова захтева пројектовање станова за највећи део радног становништва, који мора имати довољно конфора и удобности који је потребан за пристојан хигијенски стан. Исто тако не сме се наилазити ни на какав луксуз и непотребне архитектонске комбинације. С обзиром на велики број станбених зграда који ће се градити врло је важно да се сама њихова конструкција упрости до те мере, да оне заиста буду „типске зграде“ чиме ће се умногоме олакшати њихова изградња.

Морало се водити рачуна у вези са петогодишњим планом и индустријализацијом земље о једној врло важној ствари, а то је да се за станбене зграде употреби минимум оног материјала који је потребан за индустријализацију (на пример гвожђе) и да се искористе све могућности савремене технике и познавање грађевинског материјала као и искоришћавање могућности претфабрикације разних делова зграде.

Када је реч о петогодишњем плану у индустријализацији, подизање нових и хигијенских станбених зграда је један од предуслова за остварење плана, пошто су онима који раде и који уздижу привредну моћ наше земље потребни и удобни станови. При свему томе, приликом пројектовања типских зграда, морало се водити рачуна и о минимуму станбеног простора, о рационализацији станбених површина под условом да се не прекорачи граница удобности и хигијене.

Као што се види, стварање таквих типских зграда није био мали проблем већ је захтевао озбиљну студију не једног или двојице пројектаната, већ широ учешће у дискусији великог броја стручњака и грађана. Ово је нарочито важно подвући због тога што је Извршни одбор, проблем станбених зграда најозбиљније схватио. То се види из суме одређене за те радове, а с друге стране важност и озбиљност пројектовања ових типских станбених зграда лежи у томе што њихова архитектонска композиција мора да буде таква да не би дошла у сукоб са изградњом станбених јавних зграда у наредних годинама.

Из свих тих побројаних разлога Извршни народни одбор одлучио је да се питање пројектовања типских станбених зграда постави на много широј бази и да се реши путем конкурса.

Преко 180 услова за конкурс подигнуто је из Грађевинског одељења Извршног народног одбора. А на последњи дан пријема радова за конкурс, 20 фебруара 1947 године, пребројено је преко 80 приспелих елабората. По броју приспелих радова види се да је интересовање за овај конкурс било велико и да је успех добар иако је рок за предају радова био релативно кратак. Радови су пристизали не само из Београда већ из целе земље — из Загреба, Љубљане, Чачка, Живинице и других места.

Поред ових стручно урађених пројеката, Грађевинском одељењу ИНО-а стигао је и известан број предлога од самих грађана. Иако нису стручњаци и архитекти, грађани су сматрали за корист, а неки и за своју дужност, да дају практичне предлоге и савете у погледу распореда у стану, величине соба и томе слично. Штета је што ти предлози грађана нису били масовнији, јер је станбени проблем, а посебно питање уређења самога стана, важан проблем у коме је требало учествовати масовније. Исто тако и сама анкета преко штампе у вези са овим конкурсом била је прилично слаба.

Без обзира на те могућности конкурс је у погледу учесника врло добро успео. Жири је већ приступио отварању елабората. У најкраћем року, за неколико дана биће објављени резултати конкурса и том приликом даће се опширнији извештај. После објављивања резултата конкурса, Извршни народни одбор организоваће изложбу приспелих радова. Том приликом, пружиће се могућност грађанима да прегледају изложене пројекте и да путем штампе или директним одговорима Извршном одбору дају своје мишљење и сугестије у погледу разних детаља планова, распореда просторија итд. Ова дискусија са грађанима биће од велике користи како за Грађевинско одељење тако и за грађане који су у овом питању највише заинтересовани.

Здрав стан — чувар здравља човека

Пре рата у бившој Југославији није постојала никаква државна планска политика за подизање хигијенских зграда за становање. Изградња је била препуштена појединцима и њиховој иницијативи тј. пласирању приватног капитала у подизање зграда са очевидним циљем, да уложени капитал донесе што већу ренту. Посве је разумљиво да су под овим околностима рентабилног пласирања приватног капитала ницале палате како у центру тако и у близини центра, где су кирије биле огромне. Да би рента била што већа није се уопште водило рачуна о хигијени станова, те су исти прављени са скученим, често мрачним просторијама, које стоје у очитој опреци са најосновнијим потребама хигијене. И док је у ужем центру града постојала каква таква контрола грађевинске станбене хигијене, дотле на периферији није вршена никаква грађевинска контрола, а сиротиња, препуштена сама себи, решавала је своје станбено питање како је знала, умела и могла. Оваква станбена политика довела је до тога да су поникла нехигијенска насеља: Јатаган мала, Пиштољ мала, Маринкова Бара итд.

У низу мера које се предузимају у циљу побољшања санитарних мера за заштиту народног здравља, један међу најважнијима јесте подизање хигијенских станбених зграда. Колика је важност хигијенског стана схватиће се лако, ако се узме у обзир чињеница да деца у претшколском добу, домаћице и старци проводе непрекидно дано-ноћно у стану, док радни људи и школска деца проводе у стану скоро све време када су ван посла. Уз то, стан има да служи трудбеницима да се у њему одморе од тешког посла и да се освеже, окрепе и спреме да идућег дана могу чили и снажни да се баце на нов посао. Досадашње искуство научило нас је да је борба на заштити народног здравља била безуспешна, јер се болесник после дугог и тешког лежања у болницама, морао опет вратити у прилике које су његово обољење и условиле, те не само да је његово лично здравствено стање угрожено, већ је често болесник служио као извор заразе за своју ужу и даљу околину. Имамо масу примера да су нехигијенски станови директан узрок пропадању читавих породица.

Обнављањем и подизањем нове индустрије прилив становништва у Београду расте из дана у дан, што је познато из искуства других великих индустриских центара. Развитак индустрије и прилив становништва, привучен развитком индустрије, досада никада није ишао у корак са подизањем одговарајућег броја хигијенских станова, из чега произилази закључак да овом проблему треба приступити са свом дужном озбиљношћу, коју он сам собом заслужује.

Овај проблем дубоко задире у градску здравствену политику и када се успе да се у граду подигну хигијенске зграде за становање, више од пола проблема санитетске службе биће скинуто са дневног реда, која је сада услед нерешеног станбеног питања била доста спутавана у својој делатности и прилично скупа.

Оваква рационална и логична политика народних власти даће за резултат да радпри Станбеном одељењу ИНО-а образован савет грађана за станбена питања у који је ушао и по један лекар хигијеничар Здравственог одељења ИНО-а, чија ће дужност бити да својим стручним знањем и саветима допринесе како би нове грађевине одговориле неће више становати у стрћарама, подрумима, сутеренима и мансардама јер стан не сме више да буде извор разних обољења и узрок здравственог пропадања радних породица. Довољно простора и сунчан стан са купатилом и свим нуспросторијама биће за радног човека огњиште породичне среће.

Др Ст. ЈОВАНОВИЋ

Још увек у центру Београда има оваквих трошних кућа, влажних, мрачних и нездравих за становање, у којима већином станује радни свет. У будућој великој изградњи станова у Београду изградиће се светли и хигијенски станови, а ишчезнуће овакве куће у којима људи губе своје здравље

У оквиру великих припрема које врши Народна омладина Београда пред одлазак на радове на Омладинску пругу Шамац-Сарајево, ових дана у Првом рејону отворен је бетонски и минерски курс који посећује 90 омладинаца и омладинки. Предавање ће држати инжењер Антић, шеф Ауто-страде Београд - Загреб. Курс ће трајати 45 дана.

Припреме београдске омладине

пред почетак радова на прузи Шамац — Сарајево

Народна омладина Београда отпочела је са припремама за велике радове на изградњи омладинске пруге Шамац—Сарајево. Ове. припреме, у односу на оне које су вршене прошле године, много су обимније и захтевају више рада и организације, како би се на време, уочи почетка радова, потпуно окончало са формирањем и опремом београдских радних бригада. Све масовне омладинске организације озбиљно су се прихватиле решавања овог задатка. У предузећима, школама, надлештвима, на факултетима и насељима свакодневно се дају обавезе које се односе на припреме радних бригада.

У овим припремама радничка омладина се исто тако активно заложила, учествујући фактички већ у изградњи пруге, израдом разноврсног материјала и алата. Сав тај допринос радничке омладине даће се добровољним, прековременим радом.

Припреме народне средњошколске омладине састоје се углавном у напорима да се побољша успех у школи, пошто ће на пругу моћи да иду само они ученици који немају ниједну слабу оцену. Обавезе које су многе гимназије већ дале за број омладинаца који ће се послати на изградњу пруге, у исти мах су и обавезе за побољшање успеха у школи.

По непотпуним подацима стање обавеза омладинских организација по рејонима, изгледа овако:

Први рејон

Омладина Штампарског предузећа „Просвета“ даће по једну књигу или брошуру од сваког свог издања и известан материјал за писање. Омладина предузећа „Елка“ обавезује се да да, за прву смену, петнаест омладинки. Поред тога, омладинке ће сашити известан број цемпера и веша за потребе своје рејонске бригаде. Омладина кројачке задруге „Будућност“ даће десет омладинаца који ће ићи на пругу. Увозно филмско предузеће организоваће филмску секцију у саставу од шест омладинаца. Поред ових предузећа, и омладина по осталим предузећима и надлештвима обавезала се да ће послати по неколико омладинаца на изградњу пруге. За време њиховог отсуствовања, посао који су они обављали радиће остали омладинци, како се не би осетио застој у производњи. Исто тако, сва ова предузећа и надлештва, новац који буду добила на приредбама даће за потребе омладинске пруге. Средњошколска народна омладина већ формира бригаде. Прва мушка и Четврта женска гимназија даће две бригаде од по 250 омладинаца. Омладина осталих школа и омладина по насељима укључиће се у рејонске бригаде. Укупан број омладинаца, који ће ићи на пругу, износи 1500.

Формирани су следећи курсеви: санитетски који ће похађати 50 омладинаца; минерски са 100 омладинаца; статистички са 80 омладинаца; бетонски са 100 омладинаца и интендантски са 40 омладинаца.

Други рејон

Омладина трикотаже „Дунав“ исплешће 200 цемпера од отпадака. Омладина Штампарског предузећа Народног фронта Србије израдиће у сопственој режији 2.500 блокова. Омладина овог рејона даће две бригаде. Од тога Прва државна трговачка академија једну са 250 бригадира, а друга бригада биће састављена од 200 омладинаца Друге мушке и 50 омладинки Прве женске гимназије.

Трећи рејон

Омладина предузећа „Челикос“ израдиће 50 килограма подметача за пругу и 200 кланфи за спајање шина за вагонете. Омладина предузећа „Битип“ направиће хиљаду колица за потребе омладинске пруге. Ако Управа предузећа дозволи, железнички чвор Београда послаће 100 омладинаца на пругу који ће и свој петнаестодневни годишњи одмор провести на прузи. Омладина по надлештвима обавезала се да ће слати књиге на пругу и редовно се дописивати. Укупан број омладинаца који треба да иду на пругу износи 900. Међутим, неке школе обећавају да ће послати и више од онога што им је дато као обавеза. Тако је Седми курс ратом ометених ученика примио обавезу да ће послати 100 омладинаца, а трудиће се да да 150. Учитељска школа даће 350 бригадира; Друга женска гимназија 100; Четврта мушка 250; Пета путничка 100 и Друга трговачка 100. И омладина по насељима јавља се у бригаде. Узевши у обзир да је врло мало незапослених, број омладинаца који се пријављују врло је добар.

Четврти рејон

Градски одбор Народне омладине поставио је као обавезу да омладина овог рејона да две бригаде. Може се, међутим, рећи да ће рејон дати три. Од тога, Трећа мушка гимназија 350; Седма женска 140; Синдикални курс 150 и 100 омладинаца са насеља. Поред тога, врше се и припреме за опрему ових бригада. Ускоро ће се отворити санитетски курс преко кога ће се оспособити око 20 омладинки за болничарке.

Пети рејон

Омладина штампарског предузећа „Пергамин“ даће 300 прековремених радних часова за израду статистичких образаца, поручених од Централног већа. Омладина предузећа „Пролетер“, новцем који заради прековременим радом, купиће 200 пари обуће. Омладина „Пионира“ у 3.600 добровољних радних часова направиће од старог материјала колица. Омладина овог рејона даће 600 бригадира.

Шести рејон

Омладина предузећа „7 јули“ израдиће 2.800 комада бургија. Омладина предузећа „Рад“ ударним даном прошле недеље направила је за своје рејонске бригаде 20 фењера. Иницијативом омладине предузећа „Партизан“ покренути су сви чланови фронтовских организација да у току једне недеље, свакога дана, дају по један прековремени сат за омладинску пругу. Омладина кројачке радионице „Победа“ обавезала се да ће све поруџбине које добије од Централног већа извршити прековременим радом. Омладина предузећа „Гоћевац“ израдиће од старог материјала 10 колица. Народна средњошколска омладина врши упис у бригаде. Седма мушка гимназија је уписала већ 200 омладинаца од 300, колико је дала обавезу. Шеста женска гимназија уписала је 64 од 80 омладинки. Школа ученика у привреди даће 70 омладинаца за бригаду. Омладина по насељима даће око 225 бригадира. По досадашњим обавезама, које је Градски одбор поставио рејону, види се да ће број омладинаца који ће ићи на пругу бити знатно већи. Омладинске организације по насељима спремају књиге и фискултурне реквизите за пругу. (Око 300 књига, 10 футбала, 15 шаха итд.). Омладина Народног одбора даће два прибора канцеларског материјала и два прибора санитетског материјала. Фронтовска организација припремила је већ 400 пари ципела.

Седми рејон

Омладина предузећа „Јутострој“ израдиће пет дана пре рока, и то добровољним радом, 10 центрифугалних пумпи које је поручило Централно веће. Омладина текстилног предузећа „Милош Матејевић“, у заједници са радницима зарадом од недељног, прековременог рада, купиће 150 пари панталона. У Првој мешовитој гимназији организован је санитетски курс, који ће оспособити око 20 омладинки за болничарке. Рејон се обавезао да да 700 омладинаца за бригаде, за 200 више него што је Градски одбор поставио.

Земун

Омладина предузећа „Икарус“ послаће на пругу 40 чланова, с тим да остали омладинци надокнађују њихов дневни посао у производњи. Омладина предузећа „Народно винарство и подрумарство“ даће 4.000 динара за спремање пакета. Омладина предузећа „Ветсерум“ слаће сваког месеца 50 килограма сухомеснатих производа. Омладина предузећа „Фортуна“ израдиће 4.000 комада ножева (перореза), са натписом Шамац—Сарајево. Омладина предузећа „Змај“ израдиће добровољним радом 300 комада карбид-рефлектора које је поручило Централно веће. Омладина предузећа „Икарус“ обавезала се да ће све поруџбине са омладинске пруге извршити прековременим радом. Прва мешовита гимназија послаће 260 омладинаца на пругу. Трговачка академија даће 65 омладинаца за бригаде. Активи колониста обавезали су се да ће послати око 60—70 омладинаца. Актив Народне омладине Дома слепих посетиће омладинску пругу као културно-уметничка екипа.

Из ових непотпуних података најбоље се може да види са колико је одушевљења омладина Београда почела са припремама за радове на омладинској прузи. Многе од ових обавеза, које су омладинци примили по предузећима, надлештвима или школама, често су знатно веће од обавеза које је поставио Градски одбор Народне омладине. Но, то не значи да су и нереалне. Познавајући организацију наше омладине, ентузијазам са којим је одувек прилазила раду, можемо бити сигурни да ће се и ове обавезе не само извршити, него и пребацити. Треба нагласити да све обавезе које је омладина дала, а од којих су неке већ извршене, никако не ометају рад у производњи. Ове обавезе извршиће се само и искључиво добровољним, прековременим радом.

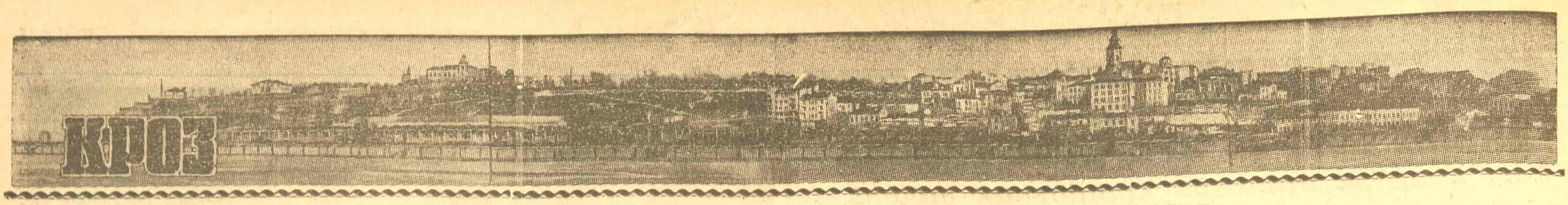

Универзални специјалиста...

Душан Саватијевић, травар из Београда бави се надрилекарством.

— Аман, газда Душане, умре овај што га лечисте!
— Умре ли? Ако, таква је божја воља...

НЕСАВЕСНИ СТАНОДАВЦИ КОРИСТЕ НЕСТАШИЦУ СТАНОВА

Закупнина за намештене собе је превисока

Висина закупнине за станове и пословне просторије регулисана је постојећом Уредбом Владе Народне Републике Србије, која је на снази од 1 маја 1946 године. Међутим, питање закупнине за намештене собе, које поједини закупци станова издају самцима, остављено је слободном уговарању странака.

Тешка станбена ситуација нагнала је органе станбене власти, којима је стављено у дужност решавање станбених проблема, да самце упућују да сами себи проналазе станове и да се споразумевају са закупцима станова о висини кирије. Многи несавесни сопственици станова, уступајући део својих станбених просторија које би им и онако биле одузете искоришћавају појединце као потстанаре, а чест је случај да је у питању и чиста шпекулација. Када је реч о самцима, онда су у првом реду у питању радници, државни службеници и студенти, који су присиљени да више од 1/4 својих принадлежности дају за овакав стан. Оправдано је да закупац стана добије одговарајућу накнаду за издату собу према њеној вредности, намештају и свему што самац користи, али се не може дозволити злоупотреба из похлепе за већом добити. Данас у Београду цена намештених соба креће се од 300 до 1.500 и више динара. Очевидно је да је ова разлика и сувише велика.

Тешко би било поставити неко тачно мерило за висину закупнине за намештене собе, али се не може дозволити ни неумерено пењање цена за овакве собе. Било је случајева да је понека сопственица већег стана, издајући намештену собу за једног самца или за више њих, створила себи главни извор прихода, а да с друге стране потстанари сем крова над главом, немају ни најмање удобности, нити су задовољени најосновнији хигијенски захтеви. Када је народна власт интервенисала у оваквом случају није се наилазило на разумевање, и отворено се говорило да се овде може неограничено постављати цена или да поједини сопственик оваквог стана од овога живи.

Да би се спречиле овакве негативне појаве мишљења смо да би станбене власти могле да овде редовно интервенишу и на захтев појединог потстанара одређују закупнину у одговарајућој вредности за намештену собу. Као основ одређивања закупнине узеле би највише до 50 од сто од дозвољене цене за коначишта у приватним зградама према решењу Земаљског уреда Србије за цене број 9071/46 године. Тако, према овом решењу, на пример за собе друге категорије (а овакве се и највише издају самцима) износи закупнина 30 до 40 динара дневно, а за собе треће категорије 20 до 25 динара дневно, што значи 900 до 1.200 динара, односно 600 до 750 динара месечно. Када се узме у обзир да оваква коначишта имају веће режиске трошкове а нарочито да се постељина мора дневно мењати, онда за намештене собе самаца у заједничком стану закупнина не би могла да износи више од 450 до 600 динара, ако су првокласне или средње категорије, а за собе треће категорије 300 до 400 динара. Код веће потрошње електричне енергије него што је нормално, засебно би се плаћао одговарајући део, а нарочито ако се користи решо, радио и слично.

Догађало се да су отсеци за станове интервенисали и до сада, али многи неупућени потстанари нису ово користили, него су и даље остајали жртве несавесних људи. Сем тога, и власти за сузбијање шпекулације позване су да и овде поступају. Особито је тежак начин искоришћавања у случајевима када је једна соба издата за двојицу или више самаца уз цену као да сваки од ових има засебну собу, иако би се могло дозволити да овакве собе буду скупље до 50 од сто повећане закупнине од једне собе са једним креветом.

На овај начин, како је то напред изложено, закупнина би приближно одговарала својој правој вредности и предратној закупнини за намештене собе.

Влада МИЛОЈЕВИЋ

Нехигијенска продаја меснатих производа на Палилулској пијаци

Радничка набављачко - потрошачка задруга у Другом рејону набавља изнутрице, свињске главе, цигарице и продаје их на својој тезги на Палилулској пијаци. Роба се продаје на тезги врло нехигијенски, без најнеопходнијег месарског прибора и уређаја за остављање меса. Роба се истоварује у прљаве корпе и сандуке и ставља на прљаву тезгу, тако да се таква и продаје грађанству.

Продавачица, која врши продају меснатих производа на овој тезги, је нестручна за обављање овог посла и поделу те врсте робе. Пошто долазе топлији дани, требало би да задруга пронађе неке просторије које могу послужити за хигијенско обављање продаје оваквих производа. На пијаци се налази једна месарска радња која врши поделу меса једанпут недељно и са чијим би се власником Управа задруге могла споразумети да у данима, када се у радњи не врши подела меса, добије те просторије.

Здравствено одељење ИНО-а требало би да поведе више рачуна и да казни кривце у овачвим случајевима.

Задруга у Другом рејону треба да што пре омогући и нађе неку просторију у којој би се на хигијенски начин вршила продаја меснатих производа, јер продаја прљаве робе на прљавој тезги не само да је нездрава, већ претставља и ругло у нашем главном граду.

Н. РОДИЋ

Фронтовци критикују

Како се све омета рад по надлештвима

„Промес" је некад имао телефон број 21-814, али од пре два месеца тај телефон је додељен другом државном предузећу. О овој промени је, наравно извештена и телефонска централа, али узалудно. За цело радно време чиновници овог надлештва воде непотребне телефонске разговоре и објашњавају се са странкама.

— Ма, кажем вам, ово није Промес, Њихов је број 21-904, каже чиновник телефонистки-

★

њи из централе; али, не потраје дуго, а телефон опет зазвони. Опет се јавља исти глас и чиновник опет одговара. „Није, друже, ово „Промес", мени не треба никакав извештај о живој стоци".

„Промес" има своје пословне везе, а исто тако и своје људе у унутрашњости који врше откуп стоке и зато телефон у другом предузећу ради преко целог дана. Посао чиновника, на чијем је столу телефон, зао-

★

стаје зато што он мора редовно да даје обавештења о броју телефона „Промеса". Када се ради о телефонирању из града, он и успева да странку

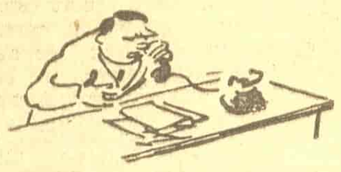

упути на прави телефон „Промеса", али к се ради о позивима из унутрашњости, настају праве муке. Чиновница из телефонске централе поново даје везу са бројем 21-814.

Изгледа да чиновница у централи још није добила извештај о промени телефона „Промеса", али ако га није добила са „надлежног" места, морала је увидети да се ради о погрешном броју и требало је да затражи извештај о овоме. Исто тако и предузеће „Промес", које сноси трошкове телефонских разговора са својим добављачима из унутрашњости, требало би да их благовремено извести о насталој промени телефона. На тај начин извршиће се и материјална уштеда и уштеда у времену, а нарочито, растеретиће се непотребног посла предузеће које сада има број телефона 21-814.

Богдан ЂЕЛОШЕВИЋ

★

Надрилекар који јавно ради

Надрилекарство се забрањује и кажњава. Међутим, у центру Београда, у Улици Царице Милице Душан Саватијевић ради несметано такав посао. По истакнутој фирми „травар", види се да он тај посао ради са овлашћењем.

Неоспорна је чињеница да су траве лековите, али се благотворно дејство из њих може извући ако их препоручи лекар или стручњак. Иначе, њихова употреба и препоручивање претставља надрилекарство и постаје средство за варање и обману лаковерних. Уз то, нестручна продаја „лековитих" трава може појединцима да нанесе штету коју ни лекар не може да поправи. Травар из Царице Милице улице скоро увек продаје једну исту траву без обзира о каквој се болести ради, а једну кесицу

измешане траве, која тежи око 100 грама продаје за 150 динара.

Колико ми је познато, држава има под својом контролом скупљање, сортирање и продају лековитог биља и сматрам да се не би смело дозволити нестручним лицима да без икакве контроле обављају послове који задиру у интересе народног здравља. Ово утолико пре, што се свим силама ради да се и они најзаосталији људи, који верују у траваре и надрилекаре, отргну од таквих веровања и упуте путем просвећивања и еманциповања од разних експлоататора који се користе њиховом необавештеношћу.

Драгомир ТОМИЋ

★

Више контроле на пијацама

Од рибара, на Цветном тргу одмах до Миланове улице у згради у којој се продаје риба и месо, купио сам једну пастрмку и платио за њу 48 динара. Продавац ме је уверио да је риба свежа. Међутим, кад је жена распорила, контролисали смо да је она не само бајата, него већ у стадиуму распадања. Пробе ради држали смо је целе ноћи у раствореном хипермангану, не би смо ли спасли 48 динара, али бадава. Било би свакако добро да санитетске власти обрате свакодневну пажњу и на продавнице меса и рибе, јер су токсини од меса, а нарочито, од рибе врло опасни по здравље.

М. РАДИШИЋ

★ ★

Самовоља трамвајског службеника

Седамнаестог фебруара сачекао сам код „Лондона" трамвај број 1 и попео се са осталим путницима (кола су носила број 40.) Кондуктер је свима издао уредне карте. На Теразијама се укрцала нова

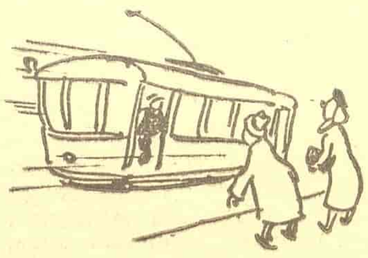

група путника и трамвај је пошао даље. Међутим, код Извозне банке кола су се зауставила и кондуктер је почео да виче: „Силазите, даље не идемо". Путници су се изненадили, протестовали су и тражили објашњења: нарочито су се љутили они који су се попели на Теразијама, а узалудно платили карте до Калемегдана. Али, ништа није помогло. Кочничар се већ био скинуо. Упитао сам га зашто не идемо даље. — „Зато што нећемо", гласио је одговор.

Путници су продужили пешке, али још нису били стигли ни до Позоришта кад је трамвај пројурио потпуно празан.

Мислим да би требало испитати зашто се ово догодило.

Петар ЛАЛИЋ

Несавесност службеника на железничкој станици

Пре извесног времена приспео је транспорт репатрираца из Чехословачке. Неколико вагона из овог тран-

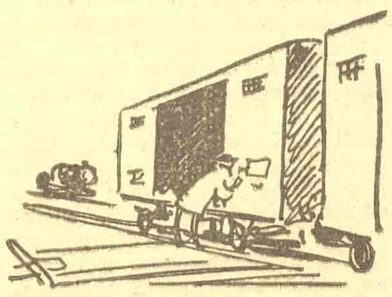

спорта било је упућено Комитету за социјално старање Владе ФНРЈ. По приспећу у Земун, спроводник транспорта Чедомир Стефановић предузео је потребне мере да ови вагони буду упућени царинарници у Београду. Он је о томе известио Комитет за социјално старање и овај је упутио свога службеника на београдску станицу. Међутим, и службеник и спроводник транспорта узалуд су тражили вагоне адресоване на Комитет. Тек после дугог лутања, спроводник је познао пошиљку по бројевима вагона. Адреса је била погрешно исписана и гласила је на „Комитет за скијање".

Ово је најизразитији пример неодговорног опхођења службеника на дужности. Не може се замислити да један службеник не познаје ни основне наше установе, а поготову да сам по свом нахођењу исписује адресе које немају никаквог смисла. Шта би било да се вагони нису познали по бројевима? — Лежали би неискоришћени, а истоварна станица би без потребе била закрчена иако се зна од коликог је значаја за нашу привреду да се саобраћај на београдској станици правилно одвија.

Младен БАЛАБАН

★ ★

ВИШЕ ПАЖЊЕ О НАРОДНОЈ ИМОВИНИ

У близини фабрике конзерви „Дунав" налази се већ дуже времена велика количина дрвених буради, бацаних без реда на гомили. Ова бурад нису уопште покривена те тако пропадају за време непогода, на снегу и киши.
Требало би да надлежни поведу више рачуна о овој буради. Бурад треба или склонити у неки магацин или их покрити цирадом како не би сасвим пропала.

ПРЕД ПРОСЛАВУ ОСМОГ МАРТА

Жене Београда прославиће свој празник новим залагањем у раду

Пред прославу Осмог марта, великог празника жена, по свим рејонима Београда влада необична ужурбаност чланица АФЖ-а. По насељима и улицама жене су на конференцијама примиле низ обавеза обећавајући да ће их испунити до 8 марта.

Низ преузетих обавеза обухвата уређење улица, дечјих домова и обданишта, помоћ народним властима и фронтовским организацијама.

Жене раднице, запослене по нашим предузећима обавезале су се да ће до великог празника жена уложити највеће напоре да би повећале производњу и побољшале квалитет свога рада. Ударнице из многих предузећа позвале су на такмичење своје другарице из других предузећа.

Жене по рејонима такође се узајамно позивају на такмичење. Такмиче се жене из појединих улица и насеља.

Осми март прославиће жене Београда свечано, обележивши тај свој празник великим радним успесима и полетом.

ДАР ЖЕНА V РЕЈОНА САНАТОРИЈУМУ У СУРДУ. ЛИЦИ

Болесници санаторијума из Сурдулице упутили су женама V рејона писмо у коме поред осталог стоји: „Поред лекова и одмора у нашем санаторијуму нама је потребно и културно-политичко уздизање. Међутим, удаљени смо од културних центара па не добијамо на време ни дневну штампу, из које бисмо се обавештавали о догађајима у земљи и ван ње. Стога вас молимо да нам набавите један мали радио, а ми ћемо по оздрављењу доћи излечени и окрепљени да вам помогнемо у изградњи земље."

Антифашисткиње V рејона решиле су да између себе, а не скупљањем прилога по кућама, сакупе новац и купе један радио апарат који ће о 8 марту послати на дар друговима у Сурдулици, како би им омогућили да на тај дан чују пренос са прославе 8 марта у Београду.

Деса СТОЈИЉКОВИЋ

АНТИФАШИСТКИЊЕ ЧУКАРИЦЕ УЧЕ НА СВОЈИМ ПОСЕЛИМА

Пре извесног времена присуствовао сам једном поселу жена са Чукарице. Било је присутно око 60 жена разног доба старости. Седеле су у ђачким клупама и са великим интересовањем пратиле говор једне своје другарице која им је говорила о значају прославе 25-годишњице „Борбе". Истовремено говорено је и о плану електрификације и индустријализације наше земље, а после тога једна омладинка је прочитала неколико песама и одломак из књиге „Мати" од Горког.

За време читања жене су радиле ручни рад. Спремале су и шиле пелене за новорођенчад у Државној болници. Све што је било примљено за рад завршено је на самом поселу, а потом су антифашисткиње отишле задовољне што су научиле много непознатих ствари и дале свој допринос за наше најмлађе.

Миладин ГАВРИЛОВИЋ

ЖЕНЕ У ФАБРИЦИ „МОРАВИЈА" ЗАКАЗАЛЕ ТАКМИЧЕЊЕ

Антифашистички фронт жена колектива „Моравија" организује такмичење поводом прославе дана жена 8 марта 1947 године. С тим у вези позива на такмичење текстилну фабрику „Октобарска слобода" Београд, фабрику чарапа „Ла Пасионарија" Суботица, фабрику чарапа „Пимкас" Београд, фабрику џемпера „Дунав" Београд. Прву сенћанску фабрику чарапа Сента. У истим позивима заказана су и појединачна такмичења између радница. Такмичење почиње 1 марта, а завршава се на дан прославе 8 марта.

Смиља НЕДИЋ

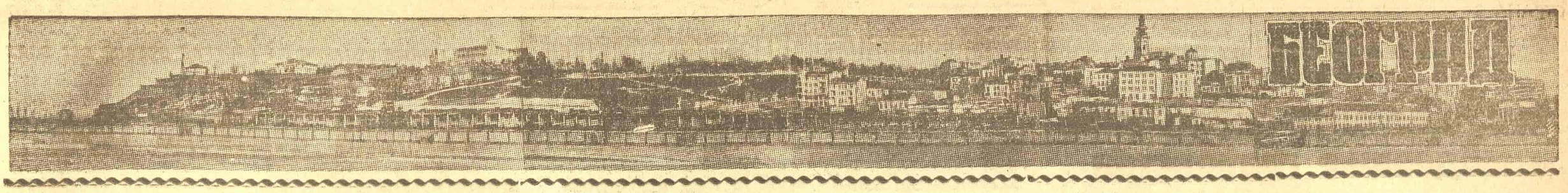

Напори за одржавање чистоће у граду

Несавесни грађани сносе највећу кривицу због нечистоће

Чистоћа једнога града зависи у првом реду од самих грађана. Међутим, највећи део наших грађана не само да не олакшава одржавање чистоће, него га чак омета и онемогућава. Не водећи рачуна о томе да сметлиште може да буде извор разноврсних болести и епидемија, грађани се нису постарали да бар у својим домовима одржавају примерну чистоћу, иако су им за то створени прилично добри услови. И поред тога што је Отсек за чистоћу омогућио набавку потребних канти за смештај и изношење сметлишта, и поред свих апела упућиваних грађанству да их купује, још увек станари највећег дела домова бацају смеће у разне развијене корпе и сандуке, расточену бурад или поред њих. Од колике је ово штете по само здравље грађана свима ће бити јасно ако овоме додамо и чињеницу да се смеће баца чак и у подрум. Због оваквих поступака радници, одређени само за изношење канти, уместо да у једном дому пробаве највише пет минута, задржавају се по 15 и више минута. Математички закључак који произлази из оваквог рада је: за један посао који се може обавити са 200 радника, потребно је 600, или, посао за који је потребан један дан, ради се по три дана.

Тешкоћа се не састоји само у недостатку довољног броја канти за смештај и изношење смећа, већ постоје и други узроци који онемогућавају да се у одржавању чистоће постижу они резултати који одговарају уложеним напорима и материјалним средствима. Један од ових узрока је тај, што се у канте ставља и неорганско смеће, шљака и пепео, уместо да се у њих смешта само органско смеће које подлеже процесу трулења. Када се због оваквог поступка канте напуне, онда се, поред шљаке и пепела баца крај канти и органско смеће које би, када би се правилно смештало, могло да стане у канте. Осим шљаке и пепела, у канте се бацају и разне кутије од конзерви које би се могле корисно да употребе у индустриске сврхе.

Уколико сопственици зграда располажу кантама за смеће у многим зградама сметлишта се налазе на неприступачним местима, као што су: подруми, тавани, терасе или крајње тачке дворишта. И због тога се радници задржавају много дуже но што би било потребно када би се сметлиште држало на лако приступачним местима.

Само неколико детаља из низа тешкоћа на које у овом раду наилази Отсек за чистоћу града, а које се морају савлађивати баш у интересу оних који те тешкоће стварају, налажу да се одржање чистоће у Београду може успешно и без застоја спроводити само ако се грађани придржавају следећих упутстава:

1) Сваки сопственик зграде, било то физичко или правно лице, набавиће онолики број канти за смештај и изношење смећа који ће му саопштити здравствени контролори рејона на чијој се територији налази зграда. Број канти зависи од броја станара, а могу се набавити код Првог београдског гвожђарског предузећа — Булевар Црвене армије 12.

2) У канте ће се смештати само органско смеће, а шљака и пепео у подесне сандуке или корпе које ће стајати поред канти. Конзерве ће се одвајати и од органског сметлишта и шљаке, тако да се могу у свако доба пренети за потребе индустрије.

3) Канте морају бити смештене на приступачна места која се налазе у близини улаза у зграду, а никако у подруме или таване.

Отсек за чистоћу града уложиће све напоре да у најкраћем времену изнесе целу количину заосталог смећа, независно од тога што сопственици или одговорни управитељи зграда нису до сада предузимали мере да олакшају рад његових радника. Када се једном све заостало смеће изнесе из домова, убудуће се никоме без разлике оно неће изнети док се не буде тачно придржавао предвиђених упутстава.

Још веће тешкоће Отсеку за чистоћу ствара шљака из ложишта централног грејања, нагомилана на улицама. Установе и предузећа, која су смештена у великим зградама, не извршују наредбу о чистоћи (службени гласник Београда од 29-XII-1945 г. члан 12) да морају извести сву количину што брже на одређена места ван града. Тако пред зградом Савезне контролне комисије у Рајићевој улици испред зграде број 1 у Булевару Црвене армије леже често по неколико дана читаве гомиле шљаке.

Тачно је да се велики део блата и прашине нанесе возилима са друмова ван града, али критика грађана о прљавштини у Београду није увек на свом месту. Пре рата, Отсек за чистоћу је имао 87 моторних возила за изношење смећа; од тога 19 специјалних возила типа „Кука"; 40 комада запрежних возила и 150 саоница. Било је упослено свакодневно 900 радника, а зими по 1000 до 1200. Данас Отсек за чистоћу располаже са 35 обичних камиона, 40 кола а има 600 радника.

Ипак, Отсек ће са своје стране уложити све напоре да се град рашчисти, јер садашње је стање неиздрживо. Ако рејонске санитарне службе (које имају права вршења хигијенске контроле и кажњавања преступа и сами грађани преко кућних и уличних повереника не помогну срећивању својих сметлишта и не држе се прописа, свакако да ће чишћење трајати дуже, а мере које ће бити предузете неће имати плодотворан успех.

Све због принципа

Момчило Рајић, сајџија из Југовићеве 19, наплаћује 210 дин. за чишћење сата (према ценовнику) против воље муштерије...

Из Комисије за сузбијање шпекулације II реона

— Па што сте ми чистили сат кад сам га пре два дана чистио...

— Е, друже, па то је принцип моје радње!

ИЗБАЦИВАЊЕ НАКАРАДНИХ СКРАЋЕНИЦА ИЗ НАШЕГ ЈЕЗИКА

Градска и јавна предузећа добила нове називе

После писања дневне штампе о називима многих градских и државних предузећа који нису одговарали духу нашег језика, о великом броју вештачки створених скраћеница, схватајући правилно ову критику, градска предузећа Београда добила су нове називе, које се не косе са духом нашег језика. Нови називи градских предузећа су следећи: Градско угоститељско предузеће, Београдско гвожђарско предузеће, Градско млекарство, Градско предузеће за текстил и обућу, Градско предузеће »Огрев«, Градско предузеће за воће и поврће, Градско предузеће за хлеб, Градско предузеће за месо и месноће, Градски погребни завод, Градско предузећес за хартију и канцеларискі материјал »Шумадија« и »Гранап« који ће задржати своје старо име.

Међутим, и после доношења ових одлука о промени имена, у Београду се често срећу стари називи било на фирмама предузећа, било на рекламама и возилима. Иако је Главна београдска задруга ликвидирала, још увек се могу да виде камиони који носе ознаку »Глабезад«. Требало би да се и овакви називи, ма где се они налазили, уклоне.

Многа државна предузећа још увек имају накарадне фирме исписане речима које су туђе нашем народном језику. На Теразијама још увек стоји фирма —скраћеница Земаљског магацина — »Земаг«, која не значи ништа за онога коме њено значење претходно није објашњено.

Управа градских предузећа Београда схватила је правилно добронамерну критику и повела је прву борбу против скраћеница које не одговарају духу нашег језика. Њен пример требало би да следе и управе других државних предузећа која још увек на својим фирмама имају скраћенице накарадне и стране нашем народу.

Две радње у једном локалу

У продавници задруге Речне пловидбе и обалског рада у Карађорђевој број 65 постоје две радње: задружна и бившег гвожђарског трговца Божидарца. Задруга користи три четвртине локала и снабдева скоро 4000 својих чланова, док Божидарац користи једну четвртину локала и не снабдева ни једног свог потрошача, јер је његова радња стално затворена.

Последњи пут је Божидарац виђен у својој радњи прошле године у почетку новембра месеца. Његова се радња налази у самој продавници наше задруге, а просторије су одељене дрвеном оградом и то не до саме таванице, већ у висини од око три метра. Из наше радње има излог од стакла који служи за довод светла у његову радњу.

Ми смо упутили још прошле године акт Извршном одбору па нам додели и овај део локала који ужива Божидарац. Тек почетком фебруара ове године добили смо одговор да поново поднесемо молбу уколико смо још увек заинтересовани за тај део локала. То смо и учинили. Задруга је своју молбу упутила преко Комисије за снабдевање и станове Месног одбора Речне пловидбе, чији је члан на лицу места проверио стање и са својим мишљењем лично предао у Станбени отсек молбу са клаузулом да се хитно упути једна комисија на увиђај. Молба је заведена под бројем 4557-47.

Члан Месног одбора поново је 11 II ове године ургирао предмет. Скренута је пажња да се у нашој продавници налази вредност од два милиона динара, а да је обезбеђење недовољно. Добијен је одговор, када се ни досада није ништа десило, да неће ни отсада.

Овај део локала ни до данас нисмо добили, иако је наш захтев оправдан. Не знамо да ли је у питању само спорост станбених власти, или има и других узрока који спречавају да наша задруга дође до локала.

Н. БРЧИЋ

Позив на упис за зидарски, тесачки и калдрмциски курс

Грађевинска предузећа ИНО-а Београд организовала су курсеве за оспособљавање грађевинских радника за зидаре, тесаче и калдрмџије. Курс обухвата теоретску и практичну наставу. Курс је бесплатан и број је неограничен.

Упис се врши свакодневно у ул. Драгољуба Јовановића (раније Бријанова) бр. 3/IV спрат од 14 до 19 часова где се добијају и сва остала објашњења.

Управа курса

ГРАЂАНИ БЕОГРАДА предлажу...

Несолидно излагање текстилне робе

Пред излозима државних и градских трговачких предузећа застају многи грађани. Интересују се за начин расподеле и цену и разгледају изложену робу. Међутим, изглед

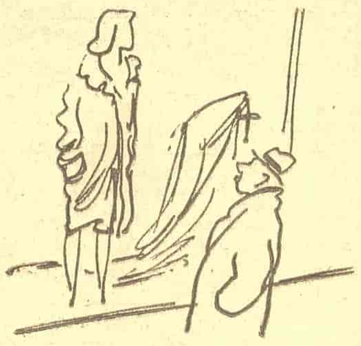

излога није баш на висини. Несолидне рекламе нису нам потребне, али то не значи да робу која је намењена потрошачима не треба изложити уредно и пристојно. По многим излозима виде се неиспеглана дечја одела, згужвани капутићи и женски мантили. То се нарочито односи на мале споредне излоге код Гратекса и неких задруга. Драстичан је пример за то био излог продавнице Гратекса на углу улице Краља Милутина и Краља Милана. На путки је висио сасвим изгужван и неуредан женски капут.

Руководиоци ових радњи рачунају да није потребно да рекламирају робу кад се зна да је грађани морају купити на карте. Због тога они неће у рад да унесу ни мало трговачке умешности и воље за рад. На овај начин штети се и интересу предузећа и појединца. Циљ је предузећа да распрода робу, да новац уложи у нову производњу, а интерес је грађана да се снабдеју добром робом. Али и роба најбољег квалитета одбија купца ако се изложи у неуредном стању.

Зато би било у општем интересу да се поклони пуна пажња изгледу изложене робе по излозима, нарочито конфекцијске робе, а руководиоце радњи који у свом послу не воде рачуна о овоме треба позвати на одговорност. Ако је несолидно да се роба претставља бољом него што је, још је неправилније да јој се даје изглед гори него што је уствари.

М. РАДИШИЋ

*

ДА СЕ РАДНОМ НАРОДУ ОМОГУЋИ КУПОВИНА РАДИО АПАРАТА

Радио се данас не сматра луксузом, већ једном стварном потребом сваког човека. То је неопходно средство за просвећивање и уздизање људи, за борбу против мрака и реакције, незнања и заосталости сваке врсте.

А како да купимо радио? Да ли је једном чиновнику или раднику могуће да из својих редовних прихода одвоји новац за куповину радија.

Сматрам да би народне власти требало да пораде на томе да нам се омогући куповина овог моћног оруђа за напредак и изградњу и да у план изградње наше земље уђе и масовна производња радио апарата, а исто тако да се омогући куповина апарата уз месечне отплате.

Милан БЕРОЊА

*

МЕРЕ ЗА ЛАКШИ ПРЕВОЗ НА ЛИНИЈИ БЕОГРАД—ЗЕМУН

У свакидашњем саобраћају Београд — Земун и обратно грађани су приморани да се на све могуће начине снађе у прелажењу како би могли да одговоре својим дужностима и обавезама било у Београду или Земуну, јер још увек није решено ово актуелно питање онако како би најбоље и најефикасније одговорало грађанима.

На линији Београд - Земун раде нередовно неколико аутобуса Градског саобраћајног предузећа а трамвај довози грађане на приличну удаљеност од моста, тако да је по блату прелаз врло отежан, а по невремену скоро и немогућ. Када се све ово узме у обзир намеће се питање како да се већ једном реши овај проблем и да се избегну дуги редови и чекање на аутобуским станицама, што свакако утиче неповољно на редовно испуњавање дужности грађана.

Са мало више агилности и ово би се питање могло решити на тај начин, што би се трамвајска линија продужила до самог доњег прилаза мосту и што би се пустила у саобраћај још два покривена камиона (који су раније и радили), који би привремено послужили док се не реши питање бољих и сигурнијих аутобуса, јер се за сада не поставља питање удобног превоза, већ само неопходна олакшица у свакодневном превозу грађана на овој важној саобраћајној артерији.

Бранко ГУЦУНСКИ

ОТКЛОНИМО ОСТАТКЕ СТАРОГА...

У центру Београда очишћени су сви трагови окупације, али се на периферији града још увек могу наћи разни натписи који потсећају на стару Југославију и дане о-

купације. На углу Господара Вучића улице и Улице Грчића Миленка једна „народна кухиња" носи назив „Српско Тетово".

Некада се на све начине хтело спроводити оно што је владајућа клика желела и проповедала па се то одражавало и на разним фирмама и натписима. Тако је постојао „Српски Мостар", „Српски Дубровник" и др. Циљ овоме је био распиривање братске мржње и натурање реакционарних схватања и тежњи. Такав је случај и са „Српским Тетовом", иако сви знамо да је Тетово у Македонији, а не у Србији.

Оваквих и сличних натписа се још може наћи, али треба настојати да се они уклоне са наших улица. Нестали су ненародни режими и заувек истерани окупатори, па треба настојати да се уклоне и сви трагови њиховог некадашњег владања. Уличне фронтовске организације су најпозваније да на овакве случајеве скрећу пажњу власницима и властима а исто тако и сваки појединац треба да се заузме да се из нашег града избришу сви трагови прошлих времена.

М. Б.

20 октобар

БЕЛЕЖИ

Спољни изглед — огледало предузећа

Треба само прочитати назив предузећа, па ће читаоцу бити јасно зашто о њему пишемо у рубрици »20 октобар бележи«. Прво, називи неукусно исписани. Друго, склоп је стран духу нашег језика. Треће, ако не постоји други начин стилизације назива, предлажемо да место: »Предузеће за растурање штампе и рекламу« промене у назив »Предузеће за рекламу и растурање штампе«. А о уређењу излога јединог нашег предузећа такве врсте у Београду и да не говоримо. Ова пословница налази се у Косовској улици број 2. Могла би и боље да се уреди.

★

Најужа и најпрљавија улица центра

Овако изгледа Нушићева улица у данима када се топи снег. Тачно је да су нам и снег, кошава и мразеви оставили доста трагова по улицама. Сада се тај лед и прљавштина постепено уклањају и са првим лепим данима имаћемо чисте улице. Али, да су грађани рашчистили канале и сливнике, свакако не би било баруштина ни блата.

*

Победник неактуелности

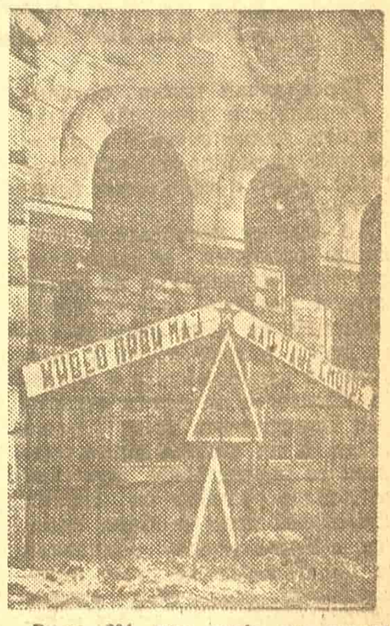

Равно 304 дана стоји ова парола под развалинама старог Савског моста. Прошлога лета, »20 октобар бележи« објавио је снимак ове пароле, баш у данима акције скидања неактуелних парола. А она је и даље остала. Па ако се ни један фронтовац не нађе да је скине, нека стоји још 61 дан па ће бити актуелна.

У ДАНИМА НЕСТАШИЦЕ СВЕЖЕГ ПОВРЋА

Ускоро ће бити побољшано снабдевање грађанства месом

Према предвиђеном плану Савезног министарства трговине и снабдевања, услед једнообразног рационирања потрошње меса у целој земљи, и ради потребе очувања стоке, снабдевање грађана месом од фебруара месеца врши се само конзервираним месним производима. У другој половини фебруара подела меса у Београду почела је по том плану и грађанима се издаје одједном цело месечно следовање. Осим тога дељене су ипак и извесне количине свежег меса.

Министарство трговине и снабдевања Народне Републике Србије помогло је да се појача довоз нерационираних артикала меса. Ових дана закључена је набавка пет вагона дивљих зечева. Београдске пијаце и продавнице градских предузећа за месо и месњачу пустиле су у продају 4.000 килограма зечева, а један вагон од 10.000 килограма товари се у Суботици. Продајна цена на мало је 33 динара по килограму.

Првих дана куповина зечева није била најбоља, из разлога што грађани нису навикли на исхрану са дивљачи. Нарочито, становништво перифериских делова града нерадо купује зечје месо, иако је оно доброг квалитета. Калоричност зечјег меса је врло јака, јер су зечеви гојазни. Многи грађани не воле да једу дивљач највише из незнања готовљења јела од њих. У страним земљама та јела сматрају као деликатесну храну, а велики део грађана у Београду не жели уопште да покуша справљање јела од зечјег меса и сматра га неком другоразредном, необичном храном. Међутим данас се мора водити највише рачуна како ћемо справљати колоричну храну, а на укусе се постепено навикавати.

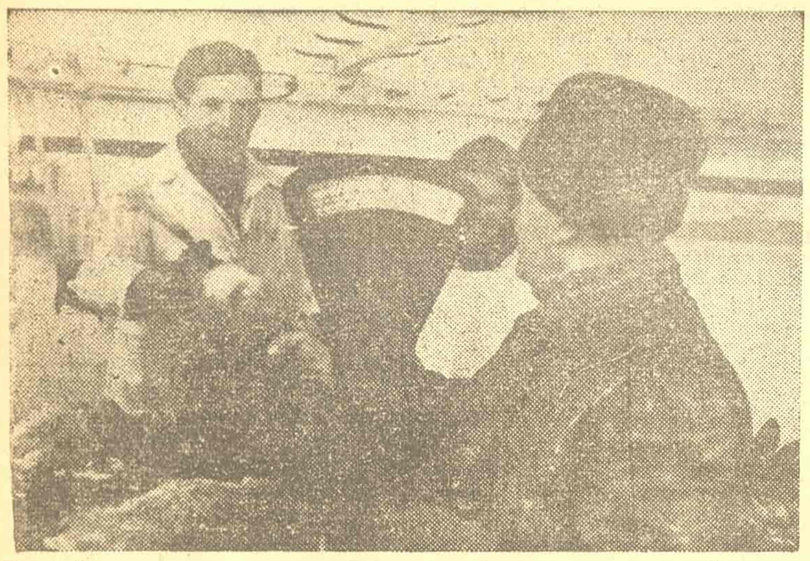

Продаја дивљих зечева у Гранаповој продавници на Јовановој пијаци

Живина

Предузеће »Живинопромет« и све откупне станице за стоку вршиће у Војводини и Србији за Градско предузеће за месо и масноћу. Са »Живинопрометом« закључена је испорука 4.000 килограма живине у закланом стању

Услед набијања цена од стране разних шпекуланата у Војводини, Министарство трговине и снабдевања и Аутономни одбор Војводине дају упутства трговачким предузећима коме треба првенствено да продају своје производе. Али те појединачне одлуке путују поштом до месних и срских одбора по 15 и 20 дана. За то време морају да чекају. Да би се то убрзало, једина могућност обавештења о одлукама Министарства трговине и снабдевања је путем телеграма.

Суво месо и изнутрице

Целокупне количине сувог меса су биле недовољне када се вршила редовна подела; због тога је одлучено да се те количине додељују мензама за побољшање исхране абонираца. Изнутрице се продају како у свежем тако и у прерађеном стању.

Поједине задруге продају изнутрице, вероватно добављене из предузећа »Ветсерум« и из кланичних предузећа у унутрашњости. Њихове продавнице не одговарају хигијенским условима за продају меса. Међутим, Градско предузеће за месо и масноћу има све подесне инсталације за прераду изнутрица. Предузеће је направило план да купује изнутрице из кланица у Суботици, Чоки, Великој Плани, да их својим камионима брзо превози у Београд, да их ту прерађује и одмах дели грађанству за бржу потрошњу. Управа кланичног предузећа при Министарству индустрије Србије требало би да проучи ове могућности, да уочи од колике су користи производи за побољшање исхране радног становништва Београда и да донесе одлуке о овом питању.

Снабдевање грађанства животним намирницама побољшава се, иако се налазимо у најтежим месецима, када нема довољно биљне хране, а сељаштво престаје са кланањем стоке. Напори Градског предузећа за месо и масноћу су велики и она ће се и даље трудити да добављају што веће количине меса на београдско тржиште, бар док не пристигну прве количине поврћа и воћа.

КОМУНАЛНИ ПРОБЛЕМИ Београда

Детаљ из зграде која је под надзором Управе станбених зграда

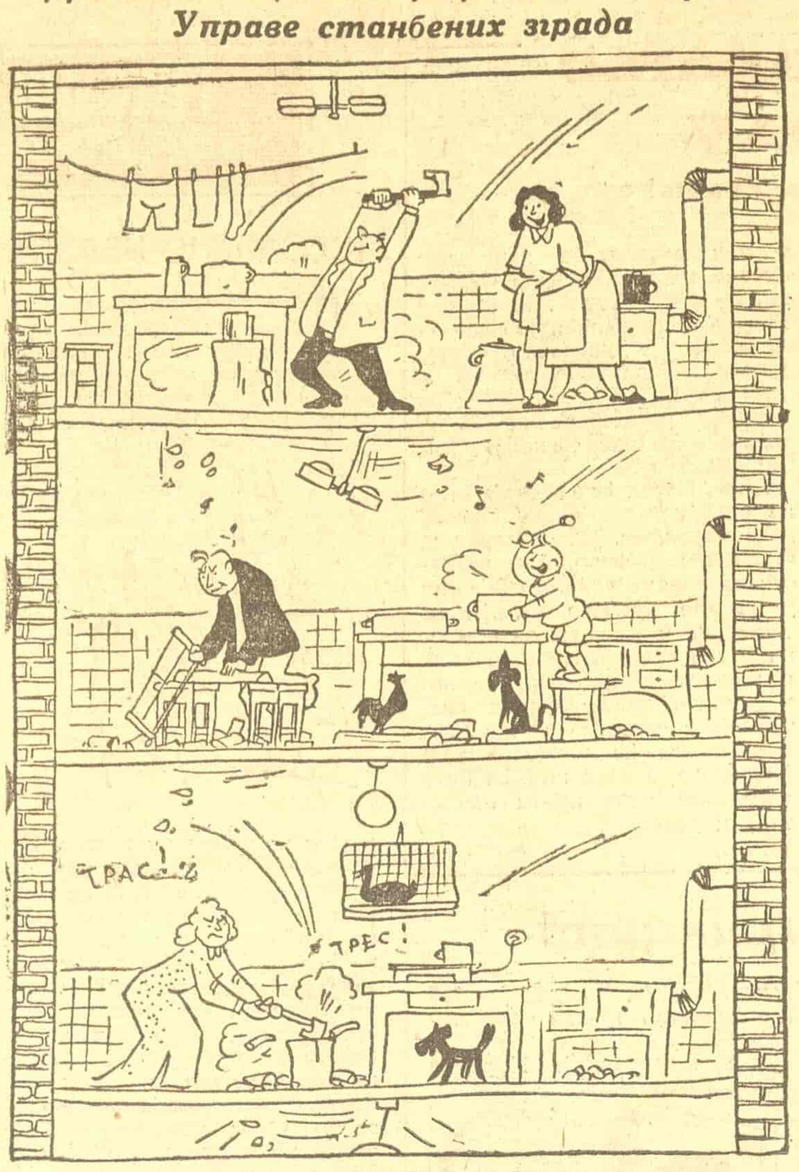

ЗА ШТО СИГУРНИЈИ ГРАДСКИ САОБРАЋАЈ

Како да се избегну саобраћајне несреће

Ширина скоро свих београдских улица недовољна је за жив саобраћај моторних возила. Број трамвајских кола не задовољава потребе грађанства, тако да су она свакодневно пренатрпана. Велики број грађана није се навикао да се дисциплиновано придржава саобраћајних прописа

Да би се саобраћај регулисао, грађани обезбедили од саобраћајних несрећа, а возила од оштећења. Министарство унутрашњих послова Народне Републике Србије преко Одељења унутрашњих послова при Извршном одбору града Београда донело је низ саобраћајних прописа. Одређена је највећа брзина за моторна возила у градском рејону, обележена су места за прелаз пешака, забрањено је вешање на трамвајске папуче итд.

Саобраћајни органи уложили су много труда да би грађанство привикли да се придржава ових прописа. Велики број шофера кажњен је због пребрзе вожње и због употребе неисправних возила. На прелазима улица милиционари су стрпљиво опомињали грађане да прелазе улицу само на одређеним местима. Касније се приступило и кажњавању за преступе у улицама живог саобраћаја. У току године кажњено је преко 20.000 лица.

Поред свих ових мера, и данас има грађана који не воде рачуна о упутствима о кретању преко улица, а исто тако и шофера који се не придржавају стриктно саобраћајних прописа. Колико је то штетно и опасно види се из следећих података: у току 1946 године у Београду је било преко 510 саобраћајних несрећа у којима је оштећено 177 моторних возила и погинуло 47 лица, од којих 6 возача, 21 путник и 20 пролазника; тешко је повређено 295 лица (56 возача, 144 путника и 125 пролазника). Неколико грађана испало је из трамваја и погинуло. Треба подвући да је кривицом пешака проузроковано 94 саобраћајне несреће.

Бројке саме речито говоре, тако да им коментар није потребан. Да је било више опрезности код возача и више пажње код пролазника, не би се догодио оволики број смртних случајева и повреда.

Грађани треба нарочито да обрате пажњу на возаче који се не придржавају саобраћајних прописа и да их пријављују властима. (Увек обратити пажњу на таблицу с бројем). Чињеница да су пре кратког времена прегажена два пролазника (индентичност шофера није утврђена јер нико од пролазника није обратио пажњу на број возила), даје пример да су грађани могли помоћи народним властима да се похватају ове убице и да их предају суду.

НЕМА ВИШЕ БОЈАЗНИ ДА БЕОГРАД ОСТАНЕ БЕЗ ВОДЕ

Радници водовода сами оспособили електричну пумпу

Не гледајући беспомоћно и снуждено, не чекајући помоћ из иностранства, већ сопственим снагама из рушевина и старог гвожђа људи обнављају фабрике и машинска постројења у нашој земљи. За сав тај рад треба много иницијативе, сналажљивости и окретности радника и инжењера који су морали искористити све могућности да би производња кренула напред. Случај оспособљавања резервне електроцрпне пумпе у водоцентрали на Белим Водама показује како се довитљивошћу, без помоћи из иностраних фабрика, могу решити компликовани задаци и оспособити нови машински уређаји.

*

У машинској сали водоцентрале 1 на Белим Водама од 1932 године налази се стално у погону главна електроцрпна пумпа која потискује 400 литара воде у секунди и снабдева водом целу доњу зону Београда и велики резервоар у улици Жарка Зрењанина. Поред ове пумпе постојала је и једна резервна пумпа са истим капацитетом, која је била везана зупчастим преносником са старомодним дизел-мотором, који је наша земља добила за репарације још 1918 године. На дизел-мотору су клипови брзо прскали, чим би се он ставио у погон, тако да се друга пумпа могла употребљавати само повремено и није била за дужи погон. Стога ова пумпа није практично могла да буде резервна у случају квара главне пумпе, која је непрестано била у погону.

Над главном пумпом бдили су стално и инжењери и радници, јер да се на њој десио већи квар, цела доња зона Београда остала би без воде.

Требало је оспособити резервну пумпу да може у потпуности заменити главну у случају квара. Такође је требало главну пумпу темељно очистити и прегледати јер је била непрекидно од 1932 стално у погону. Уз резервну пумпу требало је монтирати електрични мотор са специјалном постојном плочом, која се, како се веровало у почетку, не може излити у нашој земљи.

Зупчасти преносник између пумпе и дизел мотора био је демонтиран и уклоњен. Постојна плоча за електромотор, који је требало да се постави, мора бити специјално ливена са каналима за довод ваздуха у електромотор ради хлађења мотора. Веровало се да се плоча не може излити у нашој земљи, јер су за њу потребни нарочити нацрти.

На испоруку постојне плоче из иностранства требало би чекати око две године.

Остало је једино да се проблем реши сопственим снагама, у нашој земљи.

Дирекција Београдског водовода одлучила је да се на сваки начин сви радови обаве у нашој земљи. Кад су радници на Белим Водама дознали за одлуку, саопштили су Дирекцији да желе те радове да обаве у новембарском такмичењу. Услед тешкоћа које су се појавиле радови нису могли бити довршени у новембарском такмичењу.

Инжењер Љубиша Мирковић је нацртао план специјалне постојне плоче, према коме је био израђен модел од дрвета да би се плоча излила.

Ливница Градског саобраћајног предузећа излила је плочу, која је после тога обрађена у Славонском Броду у великој механичкој радионици. Тамо је обрађена површина на коју се поставља електромотор и вертикална површина која се спаја са постојном плочом пумпе.

Кад је плоча дошла у машинску салу Беле Воде избушена је и пре њеног постављања избушен је испод ње и озидан канал за довод ваздуха.

Али се појавила нова тешкоћа. Требало је набавити водени пуштач за електромотор. И пронађен је — у старом гвожђу. Пострани забачен и неискоришћен, лежао је стари водени пуштач, који је већ требало да се разбије — потпуно спреман за старо гвожђе. Инжењер Љубиша Мирковић решио је да тај пуштач оспособи. Бравари и електричари бацили су се на посао и показало се да се тај пуштач још може искористити.

После ових радова за довод струје високог напона искоришћен је стари кабл за високи напон, који је остао од порушеног Савског водовода. Ћелија високог напона је преправљена и могла је да послужи за одвод струје високог напона у електромотор.

Још је требало оспособити аутоматски затварач за одводну цев од пумпе, којим се регулише количина воде. Аутоматски затварач био је оштећен приликом експлозија мина. Ливница Градског саобраћајног предузећа излила је делове за затварач, који су обрађени у механичкој радионици на Белим Водама и time су припремни радови били завршени.

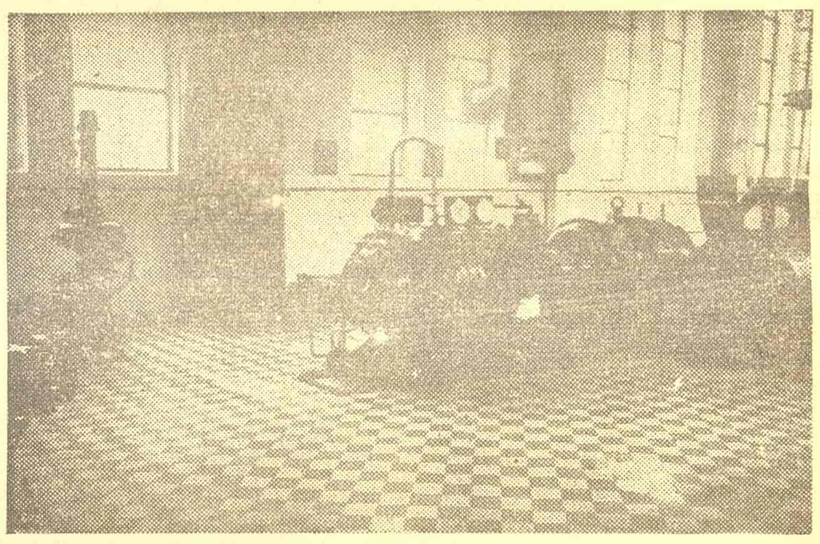

Електроцрпка са новомонтираним електромотором у машинској сали водоцентрале

И кад је најзад све било спремно, електромотор, који је био резерва за главну пумпу, намонтиран је поред резервне пумпе, која је раније била у вези са старомодним и неупотребљивим дизел - мотором. Радове су извели електричари и бравари механичке радионице под надзором инжењера Мирковића. Сав посао оспособљавања ове пумпе трајао је свега два и по месеца. Пробе са пумпом потпуно су успеле. Машинска сала водоцентрале 1 у Белим Водама добила је резервну електро црпку, истог капацитета, као и главна. Снабдевање Београда водом обезбеђено је и у случају већег квара главне пумпе, јер сада је резервна у потпуности може заменити. А радници и инжењери водоцентрале одахнули су, јер су досад стално морали бдети над главном пумпом, која се није смела покварити. Капацитет машина је сада повећан за 70%, а остварена је стопроцентна резерва за главну пумпу.

Оправка и оспособљавање ове пумпе значајно је и с друге стране. Овај пример, као и маса других примера, показао је да се може самоиницијативом и сналажљивошћу створити сопственим снагама и без помоћи из иностранства много што-шта, чега нема у нашој земљи.

Ф. АЋИМОВИЋ

Оснивање Агенције за транспортни рад

Досадашњи начин организације и употребе транспортне радне снаге у Београду није могао задовољити потребе брзог и ефикасног транспорта.

До сада су постојале подружнице обалских и станичних траспортних радника на истоварним местима. Организација рада није на свим местима била добра о није могла у потпуности задовољити све потребе. Пошто је на неким станичним испоставама било више посла, а на некима мање, радници са једних нису пуштали да долазе радници са других испостава, иако је било понекад сувише посла. Дешавало се да су шлепови дуже истоваривани, само због таквог односа између појединих испостава. Најбоље је био организован посао на Доњем граду и на станици Дунав, где је подружница организовала колективан рад обалских и станичних радника. Друге подружнице су организовале рад по десетинама, које нису хтеле једна другу да помажу, што је штетило послу. Неки радници нису били социјално осигурани и нису се сналазили у примени тарифе за услуге.

Да би се транспортни рад боље организовао и да би радници били боље заштићени, Министарство рада донело је Уредбу којом се оснива Агенција за транспортни рад при Одељењу рада ИНО-а. Агенција је отпочела са радом 14 фебруара ове године, претставља новину и њено оснивање имаће многоструке предности како за раднике, тако и за бољу организацију транспорта. Агенција обједињује и координира рад свих подружница обалских и станичних истоварних места под једним руководством и у случају нагомилавања посла може да пребацује раднике са места где нема посла на места која имају исувише Сви радници су сада добили послодавца, који ће штитити њихове интересе и наплаћивати по тарифи све услуге. Агенција је побољшала и начин исплате радника, која се врши једанпут недељно, док су до сада радници добијали новац одмах по завршеном послу. Такође, сада радници више не морају да трче за странкама да наплаћују рачуне за обављени рад, већ су странке дужне да у канцеларијама, које се налазе на свим испоставама, исплаћују рачуне чиновнику Агенције.

Међу транспортним радницима налазио се досада известан број занатлија, а и људи других струка, који нису радили свој посао кориснији за земљу. У споразуму са месним синдикалним одбором Агенција је отпустила све раднике који имају неки занат или струку и регистровала све остале раднике. Радници, који су регистровани, дужни су да сваког дана буду на послу, што раније није био случај, нарочито кад радници више зараде. Одређено је и једнократно радно време у две смене тако да у часовима највећег посла, од 10 до 15 часова, радници обе смене буду на послу. Радници који нису регистровани сада више немају права да раде ни на једном месту.

Агенција има да реши низ питања и да се бори са тешкоћама, као што су отежана набавка алата и дизалице за тешке машине. Агенција је ових дана објавила у дневној штампи објашњење којега треба да се придржавају сва предузећа и да плаћају транспортне услуге одмах по завршеном послу у канцеларијама испоставе, а не као што се понекад дешава да плаћају након неколико дана.

Транспортни радници добро су прихватили оснивање Агенције, која штити њихове интересе. Оснивањем Агенције за транспортни рад побољшава се организација посла на истоварним местима, а интереси ових радника су боље заштићени и обезбеђени. Нова организација рада и могућности правилне употребе радне снаге допринеће убрзању транспорта, који је веома важан за планску привреду.

КУЛТУРНИ ЖИВОТ

У АПРИЛУ ЋЕ СЕ ОДРЖАТИ ГРАДСКИ ОМЛАДИНСКИ ФЕСТИВАЛ

Припреме за омладински фестивал у Београду

Омладински фестивал помоћи ће умногоме да културно-уметничке екипе при школама и занатским домовима развију интензивнији рад и да добију више искуства и знања у стварању плана за даљи културни развој. По досадашњем плану, по коме ће се одвијати омладински фестивал у Београду, учествоваће око четрдесет такмичарских јединица, од којих двадесет и две припадају средњим школама, осам школама ученика у привреди, три су јединице из дома ученика у привреди, шест насељских јединица и једна такмичарска јединица из Дома слепих у Земуну.

Програм такмичарских јединица неће бити исти, већ ће свака такмичарска јединица увежбавати и спремати онај програм који одговара њеним извођачким снагама. Углавном, програм скоро свих такмичарских јединица обухватиће фолклорне игре, хорске песме, рецитације, једночинке или краће позоришне комаде, а према могућностима, поједине такмичарске јединице имаће и мале оркестре. Неке школе наступаће и са ритмичким и фискултурним вежбама. Са припремама се већ увелико почело, а многе јединице су већ готове са програмима. Да би програм био што боље увежбан, створен је план рада и пробна такмичења. Тако, до другога марта, у оквиру самих јединица, биће такмичења у облику приредби и то само у појединим тачкама, док ће се до 15 марта одржати приредбе са целокупним програмом. Али, да би се још у току марта видело која такмичарска јединица располаже најбољим квалитетима, обавиће се рејонски фестивали од 25 марта до 1 априла, а тиме ће се умногоме помоћи да градски фестивал, који ће се одржати половином априла, покаже најбоље такмичарске јединице, међу којима ће такмичење бити много лакше.

Углавном, према резултатима које показују извесне такмичарске јединице, види се да многе од њих располажу јаким извођачким снагама и да су се прихватиле најозбиљније својих задатака и припрема за градски оладински фестивал. Али, врло често се примећује и по који пропуст, који углавном произилази из неправилног схватања руководства самих такмичарских јединица. Има случајева да се поједине драмске секције такмичарских јединица прихватају озбиљних задатака, намеравају да припремају драмска дела од више чинова, иако немају јак извођачки кадар, нити стручњаке који би им пружили бољу и свестранију помоћ, него што су је дотле имали. Пропусти овакве врсте, који су примећени на време, већ су увелико исправљени и пошло се путем припремања мањих драмских дела, нарочито једночинки.

Поред оваквих случајева пропуста, нарочито у последње време, пада у очи да се није довољно пажње обратило на оживљавање културног рада код ученика из привреде и по домовима ученика. Има примера да у Првоме рејону два дома ученица нису обухваћена, нити им је дат потстрек за припремање, нити им се указало колико ће омладински фестивал помоћи њиховом културном подизању. Насељска јединица Првога рејона доскора није припремала никакав програм за фестивал, јер рејонски културно-просветни одбор није повео никаквог рачуна о раду такмичарских омладинских јединица, а још мање им је указао помоћ, да би њихов програм био што садржајнији и квалитативно што бољи.

Од првих дана када буду почеле да иступају такмичарске јединице, треба повести рачуна да фестивал, који ће се организовати у оквиру рејона и читавог града, има високи такмичарски карактер, али не ради самог такмичења, већ ради истинског и правилног подизања такмичарких омладинских јединица и уочавања нових могућности да се убудуће постигну већи и бољи успеси на културном подизању омладине.

Предавања

на Коларчевом универзитету идуће недеље

У току идуће недеље на Коларчевом Народном универзитету, од 3—9 марта одржаће се следећа предавања.

Понедељак, 3 марта у 18,15, у Амфитеатру архитект Драгољуб Јовановић, помоћник директора Урбанистичког института, говориће О Београдској тврђави, као о проблему који се мора решити са целокупном изградњом Београда. У предавању говориће се у уређењу Београдске тврђаве, који није потпуно решен у току стварања првог регулационог плана пре рата, а истовремено говориће се и о тврђави, као лепом историском споменику кога треба обновити, сачувати и дати га на уживање грађанству Београда. Предавање ће бити илустровано пројекцијама.

Уторак, 4 марта у 18,15, у Амфитеатру др Коста Грубачић, члан Комитета за школе и науку одржаће предавање о васпитном значају дневне штампе, која данас не претставља оно што је била дневна штампа старе Југославије и што и данас претставља штампа многих земаља, које се налазе у рукама трустова и малог броја капиталиста.

Среда, 5 марта у 18,15 часова у Амфитеатру архитект Иван Здравковић, конзерватор Уметничког музеја говориће о Српским средњевековним градовима, који су подизани у нашој средњевековној држави, о њиховом развоју и подели. Предавач ће се осврнути на Смедеревски град, на град Ново Брдо, а посебно о типовима интересантним за проучавање. Предавање ће бити пропраћено пројекцијама.

Четвртак, 6 марта у 18,15 часова, у Амфитеатру Др Живорад Радовић, асистент Универзитета одржаће предавање Ко је био Сократ, о његовој личности у историји филозофије и о мишљењу совјетске науке, која је потпуно расветлила питање Сократових дела и његовог филозофског учења.

Петак, 7 март у 18,15 часова, у великој дворани Бранко Полинац, члан Државног института за физичку културу говориће О уласку фискултурника у пролећну сезону. Предавање ће бити илустровано приказивањем пројекција.

У Суботу на Коларчевом Универзитету неће бити предавања.

ЖЕНЕ III РЕЈОНА

организовале покретну библиотеку

Заједно са повећавањем акција против неписмености нужно је што више повести рачуна о стварању нових услова и нових могућности за све скоро описмењене, како би они дошли што брже и што лакше до књиге. Потребно је унети у народ што већи број књига. Овај задатак стоји пред свим фронтовским организацијама, које треба са више брижљивости и плана да се прихвате посла на ширењу књига

Досада је било много успелих и неуспелих покушаја да књига стигне до оних који не могу да похађају просветне течајеве ни дебатне клубове, а који желе да чују, да науче, да прочитају оно што дотле нису знали.

Жене Трећег рејона организовале су покретну библиотеку за жене периферних насеља свога рејона. Организација АФЖ у кругу својих чланова скупила је прилоге за покретну библиотеку и основала екипе, које ће руководити покретном библиотеком. Досада је покретна библиотека постигла добре успехе.

Ова библиотека није велика, јер броји само око сто књига; али форма рада, коју са успехом спроводе екипе жена, дала је досада видне резултате и омогућује да се рад покретне библиотеке још више разграна и развије. Засада је интересовање код жена велико и већ се појавила утакмица у читању.

Покретне библиотеке, стваране на иницијативу фронтоваца, из њихових средстава, помоћи ће да борба противу неписмености добије интензивнији и садржајнији карактер.

Са Изложбе „Народна омладина Југославије у 1946“

Кроз изложбу

„Народна омладина Југославије у 1946 години“

Проћи кроз изложбу „Народне омладине Југославије у 1946 години" значи видети живот наше отаџбине, дела познатих и непознатих хероја у обнови земље, видети велика дела наше народне омладине.

Ако дубље сагледате живот Народне омладине Југославије, видећете да је он нераздвојно везан са животом земље и читаве Републике и да Југославија први пут доживљава своју младост кроз дела херојских и радних руку своје омладине. О свему томе на изложби се убедљиво говори делима стотина хиљада омладинаца.

Прођете кроз изложбу и видећете како се стварају чуда од рада, како се мења наличје земље, а 365 дана претварају у милион радних дана, како ничу мостови и пруге, рони у земљине дубине за њена блага, прокопавају канали и отима земља од воде. За некога ће то бити чудо, а за нас незаборавни дани велике обнове.

Прошетајте кроз ходнике и собе изложбе и занеће вас лица деце и девојчица, које задовољно и срећно преживљавају своје детињство, да би кроз коју годину попут својих старих другова почели да пишу историју и хронику нових и будућих петогодишњих планова. Мало даље одатле, видећете исписане на зиду речи маршала Тита, које убедљиво говоре, да „наша омладина мора прије свега да учи". А одатле даље видећете слике и статистике успеха учења и оснивање нових школа.

У нашој земљи било је много херојства, али дела и планови које остварује данашњи човек, а нарочито омладина, не само што носе у себи јунаштва, већ част и савест читавог младог поколења. За три месеца омладина Југославије је дала 3,700.000 радних дана, за једну годину омладина је дала неколико стотина ударника, за једну годину исписала је историју о прузи Брчко-Бановићи, Посавском и Рељском Каналу, о великим и малим путевима, о мостовима и обновљеним селима. Пуцају пред вама нови видици, присећате се већ прошлих дана, пуних догађаја и успеха, и неосетно вас усхићење носи из просторије у просторију изложбе.

Са фотографија и слика гледа вас безброј омладинаца, ударника из фабрика, предузећа, ударника са омладинских акција, познати и безимени омладинци са градилишта, и све то као да прича причу о чудним и занимљивим данима ових обичних младића и девојака, или пак илуструје детаље из циклуса романа о великој младости наше отаџбине. Ређају се пред вама многи догађаји са Посавског Канала, са Пруге, са подизања некада уништених села и кроз све то сагледаћете у пуној мери колико се снаге дало за велико дело обнове само у току 1946 године и колика велика љубав расте у срцима омладине народа Југославије.

Било је херојских дела у самопрегору на раду код омладинаца, почев од оних који су пробијали тунеле и ронили брегове на Прузи, до оних који су својим леђима задржавали бујице воде да не би продрле у тек недовршене канале у Посавини. А кроз све ово може се видети она непрегледна нит саткана од снаге омладине.

Детаљи и догађаји, акције и успеси дате кроз слике и документа говоре са сваког зида на изложби и учини вам се као да сте прелистали странице велике и драге књиге о својој народној држави. Јер, изложба Народне омладине Југославије је и изложба о великим данима читаве Републике кроз једну годину. И када полазите и сретнете се са мапом своје отаџбине на којој су назначене акције са Врхника, Чепича, Бечеја, Посавског Канала, Јасенице, Вир-Пазара, Раље и Битоља, а мало даље, при изласку са изложбе, када видите још једном да је омладина народа Југославије за једну годину дала 15,284.000 радних дана — учини вам се да се, ето, рукама омладине повећала година а љубављу и снагом свих народа гради бољи свет.

Изложба омладине Југославије је историска књига о 1946 години, о великим догађајима, о снази и делима херојске омладине Југославије у обнови њене отаџбине.

В. ПАСКАЉЕВИЋ

Пропусти појединих месних одбора у раду на ликвидирању неписмености

Београд, иако има велики број радника нема много неписмених. Али по досадашњим резултатима борба противу неписмености још увек није достигла оне размере какве би требало да буду.

Међутим, многи месни одбори и управни одбори подружница нису у потпуности схватили важност борбе против неписмености а ни то да је ликвидација неписмености основни задатак културно - просветног рада синдикалног чланства.

Врло дуго је код многих месних одбора превладавало уверење да су само сезонски радници неписмени, а да код индустриских радника има само појединачних и ретких случајева неписмених.

Ако је у неком предузећу било десет до двадесет неписмених управе подружница нису на својим састанцима дискутовале о њима, нити сматрале за потребно да се боре против тако „малог" броја неписмених. Једном речју културно-просветне помисије при предузећима нису схватале значај ликвидирања неписмености код радника, који би стицањем писмености био у могућности да повећа своје знање и да постане квалитативно бољи радник Многе културно-просветне комисије више су водиле рачуна о броју читалачких група о предавањима, о стручним курсевима — а о малом броју неписмених радника не само да се није водило рачуна већ се је сматрало да проблем неписмености у њиховом предузећу није тако важан, иако има подружница где на сваког десетог члана долази по један неписмен (као што је случај код Гоћевца).

До сада нарочиту активност показали су месни одбори графичара, металаца и хемичара, док месни одбори и подружнице текстилаца и грађевинара још увек не поклањају довољно пажње организацији рада на сузбијању неписмености. Месни одбори комуналаца и месне индустрије и занатства, уколико нису успели да своје аналфабете укључе у течајеве предузећа, известиле су рејоне, где станују њихови чланови, како би били обухваћени на рејонским течајевима. Подружница „Белсапа" је све своје неписмене чланове (којих има 50) укључила у аналфабетске течајеве.

Аналфабетски течајеви који се држе по предузећима где раде три смене, не могу се одржавати редовно, што нарочито омета успех течајева и самих полазника. Приметило се да је врло тешко убедити оне раднике, који раде у смени до три сата, да остану после рада на течају или, пак убедити неписмене раднике, који раде у смени од 3 сата до 11 увече, да дођу један сат раније од почетка свога радног времена. Београдска текстилна фабрика која је још прошле године озбиљно схватила рад на описмењавању и сваку нову неписмену радницу успешно укључивала на течајеве, сада, због рада у три смене, бори се са истим тешкоћама као и Октобарска слобода која од 86 неписмених радница има на аналфабетском течају свега 20.

Постоје многе препреке и многи недостаци у досадашњем раду културно-просветних комисија при подружницама, али све то не може оправдати застој и неуспех аналфабетских течајева за неписмене раднике. Да би акција добила шири замах и да би аналфабетски течајеви постигли више успеха потребно је обухватити што више неписмених радника а то ће се постићи ако се унесу нове форме рада што многе подружнице до сада нису урадиле. Поред тога потребно је да подружница, као целина са свим својим члановима, схвати значај ликвидирања неписмености као један од важних задатака, који не заостаје за задатком подизања производње. Потребно је једном престати да се мисли да само културно - просветне комисије треба да воде рачуна о неписменима и да се схвати да је борба против неписмености задатак и сваког активисте и сваког члана подружнице.

Милица НИКИТОВИЋ

Шолохов: »ТИХИ ДОН«, књига четврта, издање »Културе«, ћирилицом, стр. 551, 80, цена 65 динара.

Михаило С. Петровић: КО ЧИНИ МЕЂУНАРОДНУ РЕАКЦИЈУ, Београд 1947, ћирилицом, стр. 159, 80, цена 28 динара.

Јаков Игњатовић: ЧУДАН СВЕТ; КНЕЗ У КУПАТИЛУ, издање »Просвете«, ћирилицом, Београд 1947, 80, стр. 301, цена 38 динара.

МЛАДОСТ, часопис за књижевност и културу, бр. 1—2, година 1947, стр. 136, ћирилицом, цена 15 динара.

Нови совјетски филмови

које ћемо ускоро гледати

»Син пука« — филм снимљен према делу и сценарну Валентина Катајева, Режија: Василиј Пронин, музика: А. Лешин. У главној улози: Јура Јачкин. Продукција: »Сојуздетфилм«.

»Александар Невски« — велики историски филм о руском војсковођи XIII века. Режија: Ајзенштајн, музика: Прокофјев. У главним улогама: Николај Чркасов и Охлопков.

»Поморски батаљон« — снажно филмско дело о масовном хероизму и подвизима совјетских људи у одбрани Лењинграда за време Отаџбинског рата. Сценарио: Штејн. Режија: Минкин и Фајнцимер. Музика: Пушков. У главним улогама: Абрикозов, Алејников и Смирнова. Продукција: »Ленфилм«.

»Давид Гурамишвили« — уметнички филм о истакнутом песнику Грузије XVIII века. Сценарио: С. Чиковани, В. Орлова, Ч. Санишвили и И. Туманишвили. Режија: Н. Санишвили, И. Туманишвили. Музика: А. Баланчевадзе. Уметничко руководство: Михаил Чиаурели. У главним улогама: Г. Шавгулидзе, Д. Чичинадзе. Продукција: Тбилиски кино-студио 1946.

»Кино концерт« — посвећен 25-годишњици Црвене армије. У програму учествују најистакнутији совјетски уметници и уметничке групе у 14 разновсних тачака. Режија: Сергеј Герасимов, Е. Дзиган и М. Калатозов. Продукција: »Мосфилм«.

»Суд народа« — велики документарни филм о суђењу главним ратним злочинцима у Нирнберту. Режија: Р. Кармен. Текст. Б. Горбатов. Продукција: Централни студио документарних филмова 1946.

»Зигмунд Колосовскиј« — филм о борби пољских родољуба против немачких завојевача. Сценарио: И. Лужовски. Режија: С. Навроцкиј, Б. Дмоховски. Музика: Оскар Сандлер. У пет различитих улога: Борис Дмоховскиј. Продукција: Кијевски киностудио.

»Довитљива девојка« — филмска комедија о одважној и оналажљивој девојци. Сценарио: Г. Фиш и Скљут. Режија: Јудин. Музика: Браћа Покрас. У главним улогама: В. Сјерова, А. Тутишкин. Продукција: »Мосфилм«.

Сцена из филма „Син пука“

★

ФИЛМСКЕ ВЕСТИ

За 61 дан приказивања филма „Камени цвет" у Београду одржано је 250 претстава, на којима је било 163.757 гледалаца. Од овог броја 36.864 гледаоца отпада на колективне посете.

ИЗ ЗАКЉУЧАКА ПРВОГ КОНГРЕСА

Дан фискултурника

прославиће се и ове године широм целе земље

У Београду ће се одржати дефиле фискултурника и гимнастичко-спортски наступи

У нашој младој Републици фискултура постаје једно од важних фактора за васпитање новог човека. Фискултура није данас само средство за учвршћивање здравља и јачање организма, не служи само за разоноду, већ је постала важан фактор у животу радног народа у уздизању његове радне одбранбене моћи.

Схватајући проблеме истинског омасовљења фискултуре својим основним задатком, као и питање широке популаризације спортова у народу, Централни одбор Фискултурног савеза Југославије, заједно са народном омладином преузео је иницијативу за општу прославу „Дана фискултурника“ у овој години. „Дан фискултурника“, према одлуци Првог конгреса Фискултурног савеза Југославије, прославиће се широм целе земље. У Београду ће се тог дана одржати нарочито свечана прослава са дефилеом фискултурника и гимнастичко-спортским наступима, на којима ће узети учешћа одабрани фискултурници свих народних република.

Ђорђе Стефановић одлично је репрезентовао наш спорт на кросу „Иманитеа“

„Дан фискултурника“ — израз живота и рада наших народа

Наши људи, радници по фабрикама и предузећима, сељаци, омладина и народна интелигенција са одушевљењем су приступили обнови ратом опустошене земље; они подижу домове, школе, градске путеве, пругу, обновљају привредни живот земље. „Дан фискултурника“ треба да носи обележје тих напора, он треба да је израз живота и рада наших народа, јер је наша фискултура народна фискултура. Наши спортисти кроз припреме за „Дан фискултурника“ настојаће да уздигну квалитет нашега спорта. Они ће настојати да тај дан дочекају са новим успесима и новим рекордима. Већ у почетку нове године многи од њих су већ донели нашој земљи изванредне успехе. Наши лакоатлетичари изванредно су репрезентовали наш спорт у Паризу на великом кроскотрију „Иманите-а“. И поред јаке конкуренције Ђорђе Стефановић је победио многе чувене европске тркаче и заузео треће место. Наши смучари успешно су гостовали на утакмицама у Швајцарској и Француској и заузели поред јаке конкуренције врло повољан пласман, доказујући још једанпут да се фискултура у Југославији правилно развија и да се квалитативно стално побољшава.

Прослава у Београду

Према пројекту, који се већ спроводи у дело марљивим припремама, „Дан фискултурника“ биће прослављен у Београду дефилеом фискултурника, гимнастичко-спортским наступима и низом академија и мањим фискултурним приредбама. У овој прослави учествоваће око 15.000 фискултурника из свих народних република, фискултурника Југославенске армије и фискултурника Београда. Они ће дефиловати Булеваром Црвене армије, а своја квалитативна достигнућа приказаће на стадиону ЦДЈА. Увече они ће по београдским трговима давати академије за најшире редове грађана.

Овај дефиле није замишљен као војна парада, нити као обична демонстрација. То ће бити марш фискултурника који ће показати снагу и масовност фискултурног покрета, његову свестраност и високи квалитет спорта. У њему ће се манифестовати братство и јединство наших народа; он ће показати повезаност фискултуре са животом наших народа. Групе фискултурника из свих народних република, од 300 до 800, приказаће специфичности из живота, рада и фискултуре своје републике.

Између ових група дефиловаће наши најбољи спортисти. Они ће показати неколико грана спорта: бокс, смучање и гимнастику. Нарочите групе бициклиста, тенис играча, пливача и једриличара, фудбалера, мотоциклиста и других претставника разних спортских грана дефиловаће у живописним групама, приказујући елементе свога спорта, манифестујући на тај начин свестраност наше фискултуре. Фискултурници Југословенске армије проћи ће у снажном маршу са песмом. Видно место добиће у дефилеу први носиоци значке фискултурника. Најмасовније групе у дефилеу биће свакако групе београдских фискултурника, синдикалник друштава, пионира, средњошколске омладине, фискултурних друштава Црвене звезде и Металца. Омладинске радне бригаде приказаће свој рад на обнови и изградњи земље, проткан са фискултурним животом.

* * *

Успех прославе дана фискултурника обезбедићемо само свесним залагањем сваког фискултурника и фискултурног руководиоца. Само ако сваки појединац буде схватио дубоки смисао и значај ове манифестације, само ако сваки појединац успех свога рада схвати као успех читавог фискултурног покрета, прослава „Дана фискултурника“ претвориће се у нову победу фискултурног покрета.

Период припрема за организацију „Дана фискултурника“ треба искористити за упознавање најширих редова радника, сељака и народне интелигенције са основним проблемима фискултуре. Свима треба указати на улогу фискултуре у развијању ударничког стваралаштва, на улогу у изграђивању борбених градитеља наше нове државе. Таквим радом учиниће се да „Дан фискултурника“ постане заиста прави празник наше фискултуре.

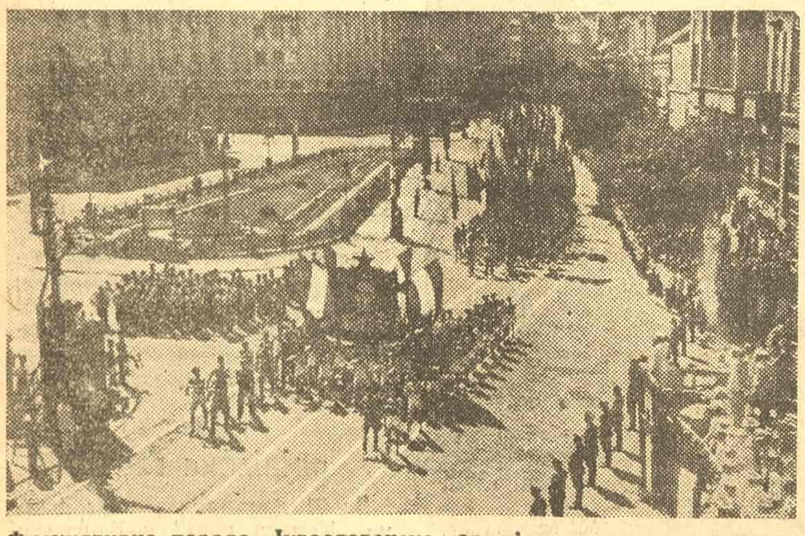

Фискултурна парада Југословенске армије, одржана у оквиру Армиског слета 1946

Из наших "моде салона"

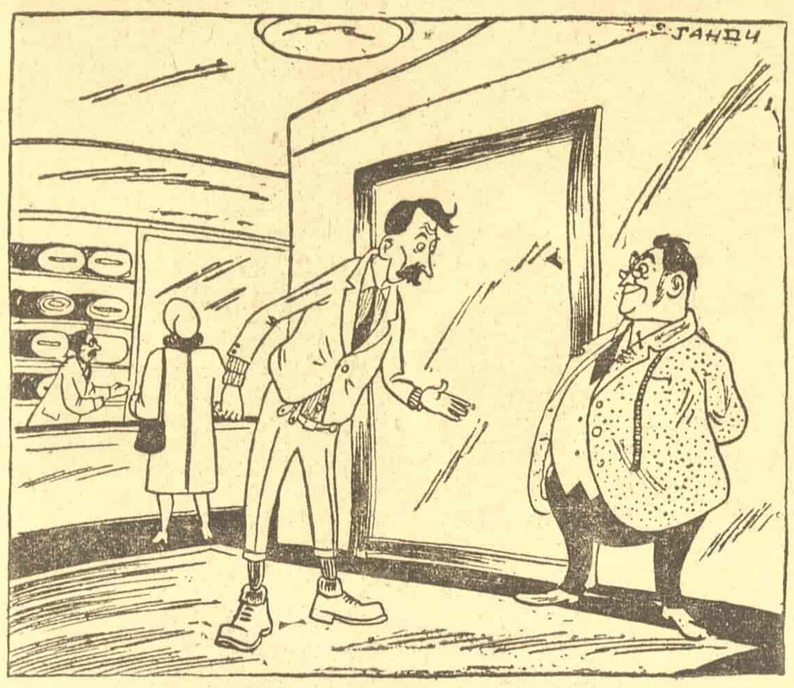

— Море мајсторе, чини ми се да ми нешто не стоји добро ово одело!

— Ћут' бре, срећан си што ти нису ушивени рукави на леђа!

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Хоризонтално:

1) Иницијали једног нашег књижевника, два иста сугласника; 2) издао, показна заменица у падежу; 3) одлазимо, крик; 4) наше мушко име, тесно, град у Француској, прилог; 5) поседује, музички израз, један гас, невоља; 6) негација, један од организатора Црвене армије, упитна заменица; 7) или (приморско наречје), звезда((француски), ћуд, политура; 8) сликарски модел, турске посластице, домаћа животиња, тром; 9) село код Београда, козачки поглавица; 10) предлог (провинциски), једна азиска држава; 11) мене, показна заменица.

Вертикално:

1) Друго; 2) једна биљка; 3) река у СССР, латинско слово; 4) врста лирске песме, сугласник, земљом; 5) предлог, мађионичарски израз, здраво (латински); 6) тако се хране животиње, један сисар, планина у Америци; 7) совјетски омладинци; 8) обливен крвљу; 9) одбране; 10) двадесето слово азбуке; 11) свеза (народни израз); 12) једна европска престоница; 13) поправити; 14) град у Далмацији, страно женско име, воће; 15) стари назив острва Виса, Народно ослободилачка војска, шаховски израз; 16) друмска механа, сугласник, придев; 17) пристаниште, једно совјетско филмско предузеће; 18) наш рудник; 19) део брода.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Хоризонтално:

1) Константин Симонов; 2) ми, она, Артем, ехо, ич; 3) ари, и, идеолог, о, оса; 4) рола, к; апса, ат, СКОЈ; 5) С. В. (Станко Враз), вила, чт, имуна, К. К. (Кристифор Колумбо); 6) е, мазурка, Арабија, о; 7) љх, лапис, У. П. (Урош Предић), дела кв; 8) Еама, ај, осам, ц, Нилс; 9) эри, н, Екватор, и, мак; 10) за, оно, Андин, ага, И. И. (Исмет Инени); 11) Чедомир Миндеровић.

Вертикално:

1) Марсељеза; 2) Киров, харач; 3) о, нл, м, ми, е, ИНО; 6) та, клупа, ом; 7) а, и, арије, н; 8) нада, К. С. (Константин Симонов), кар; 9) Трепча, овим; 10) итост, усади; 11) Нела, Апатин; 12) смо, И. Р. (Иља Рјепин) монд; 13) и, гамад, р, е; 14) ме, Губец, ар; 15) охо, Нил, Иго; 16) Н. О. (Народни одбор), Сајан, ав; 17) о, О. К. (Окружни Комитет), а, нм, и; 18) висок, Клаић; 19) Чајковски.

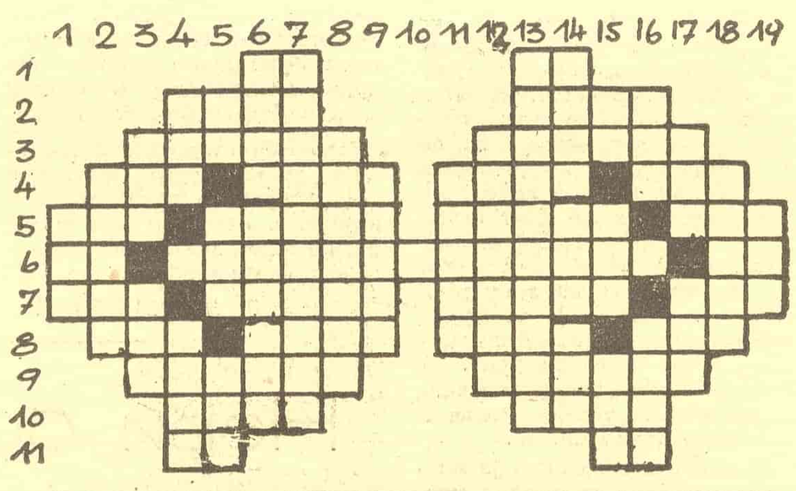

ПИСМА УРЕДНИШТВУ

Може ли се убрзати рад благајне Народног позоришта

Сваке недеље пре подне одлазим на благајну Народног позоришта — зграда на Тргу Републике — као одговорни члан за колективне посете у својој синдикалној подружници. Ту, на благајни, добијамо већ унапред припремљене карте, по поднесеном требовању у суботу, за целу наредну недељу, према репертоару Народног позоришта из кога наши чланови подружнице изаберу који ће комад у току идеље гледати.

Чекамо по два и више часова да бисмо добили карте, односно на бисмо се обрачунали са благајницом. Сматрам да је ово чекање и сувише дуго, па и штетно по здравље самих нас повереника, с обзиром да су сада зимски дани. Кривица је до публике која долази код благајнице са којекаквим питањима, понекад и сасвим неумесним. Наиме, има другова који, ма да благајница по неколико пута гласно објави извесна саопштења у погледу деленя карата, опет иду и желе преко реда да дођу до карата. Када не успеју они је задрже појединим питањима.

С друге стране, благајницу задржава и телефон који служи за објашњења, али који стално звони и скоро је стално у раду. Добро би било када би управа Позоришта тај телефон пребацила на лице које није у вези са непосредним деленьем карата и наплатом новца, јер стварна, чим нам благајница почне бројати новац, телефон поред ње зазвони. Када се моментално не јави неко је чак преко телефона и изгрди. Било би потребно да Управа нађе начин који ће најбоље одговарати успешном раду благајнице у погледу тога телефона, те би и њој и нама то, унеколико, помогло, да мање чекамо на ред по овој зими.

Сматрам да би се отклањањем свих недостатака рад увелико одвијао брже, на задовољство публике која чека у реду за карту.

Павле БАКИЋ

Шах у Југословенској армији

У нашој Армији у вези са културно-просветним радом велика се пажња обраћа шаху. Велики број бораца до ступања у Армију није познавао шаховску игру, али залагањем својих другова - шахиста они су шах научили и заволели. Прошле године први пут су организована такмичења за првенство Армије, на којима је учествовало преко 25.000 бораца, а ове године је тај број далеко надмашен. Омасовљењу шаха у Југословенској армији много је допринело правилно приступање организацији шаховског такмичења. Спроводи се од најмањих јединица, где учествују сви који знају шаховску игру. Финалисти улазе у даља такмичења све док се не дође до Свеармиског првенства. Колико су ова такмичења омиљена и шах омасовљен, показује чињеница да су у неким јединицама на турниру учествовали сви борци! Играло се не само у јединицама, већ и у радионицама кухињама, пекарама, слагалиштима итд. У појединим одељењима истакнуте су табеле првенства, у које се убележавају појединачни резултати. Најбољим такмичарима дају се награде у шаховским књигама и гарнитурама.

Било је тешкоћа око набавке шаховских табли и фигура. Излаз се нашао тако што су у појединим јединицама борци сами израђивали шаховске гарнитуре, и на тај начин је омогућено да се такмичења развијају без застоја.

Најбољи шахисти Армије, на челу са мајсторима капетаном Марковићем, Божићем и Милићем, окупљени су у екипи ЦДЈА »Партизан«, која је једна од најбољих у држави. Прошле године ова екипа добила је све утакмице на турнеји по Војводини, а недавно је у такмичењу за државно првенство победила првака НР Црне Горе »Ловћен« са 8:0. У финалу екипног првенства ФНРЈ, које ће се ускоро одиграти у Београду, екипа ЦДЈА несумњиво ће имати једну од видних улога. Том приликом ЦДЈА »Партизан« имаће за конкуренте ф. д. »Црвену звезду« (Београд), ф. д. »Младост« (Загреб) и ф. д. »Слогу« (Нови Сад).

★

Екипно државно првенство

Крајем овог месеца одржаће се у Београд финале екипног државног првенства У претходном полуфиналном такмичењу »Црвена звезда« (Београд) победила је у Скопљу првака НР Македоније »Работнички« са 6:2. На Цетињу је екипа ЦДЈА »Партизан« из Београда победила »Ловћен« са 8:0. У Сарајеву је »Младост« из Загреба савладала првака НР Босне и Херцеговине »Торпедо« са 6:2. Екипни првак Аутономне Покрајине Војводине улази директно у финале, јер је екипни првак НР Словеније одустао од такмичења.

Укупно у финалу учествују четири екипе. Очекује се да ће се главна борба за прво место водити између »Црвене звезде« и ЦДЈА »Партизана«. На челу екипе »Црвене звезде« играће мајстор Томовић и мајсторски кандидати Симоновић, Јаношевић и Андрић. У екипи »Партизана« су међу осталим добрим играчима и мајстори Милић, капетан Марковић и Божић И остале две екипе, из Загреба и Новог Сада, имаће такође мајсторе у својим редовима. Све то чини да ће финална утакмица у Београду дати велику борбу и бити занимљива шаховска приредба.

★

Игра четири коња

Играно на једном московском турниру.

Бели: **Гонсоровски** — Црни: **Пухавски**

1) e2—e4, e7—e5; 2) Sg1—f3, Sb8—c6; 3) Sb1—c3, Sg8—f6; 4) Lf1—b5, Lf8—e7; 5) 0—0, d7—d6; 6) d2—d4, Lc8—d7; 7) d4—d5, Sc6—b8; 8) Lb5:d7+, Sb8:d7; 9) Sf3—h4! Sf6:e4; 10) Sh4—f5, Se4:c3; 11) Sf5:g7+, Ke8—f8; 12) Sg7—e6+! f7:e6; 13) Lc1—h6+, Kf8—g8; 14) Dd1—g4+, Kg8—f7; 15) d5:e6+, Kf7—f6; 16) Lh6—g7 mat.

Врло лепа комбинација којом је бели извојевао победу.

★

Мотив за комбинацију

Сваки искусан шахиста зна да се може комбинирати само у оним положајима који дају основа за то. Мотив за план или комбинацију одређен је неким специјалним положајем властитих и противничких фигура. Рутиниран ће играч, кад наиђе таква позиција, умети да запази могућности да се изведе победничка комбинација. Наравно да при том мора тачно да прорачуна да ли је комбинација исправна и да нема можда какву »рупу«. Дешава се доста пута да неко у добивеном положају изгуби партију само зато, што је неисправном комбинацијом хтео да убрза добитак.

У следећем положају, који је настао у једној турнирској партији, црни је јачи за два пешака. Нормално би било да црни добије игру. Разгледаћемо да нема можда бели какав мотив за комбинацију, којом би се спасао или шта више и добио партију

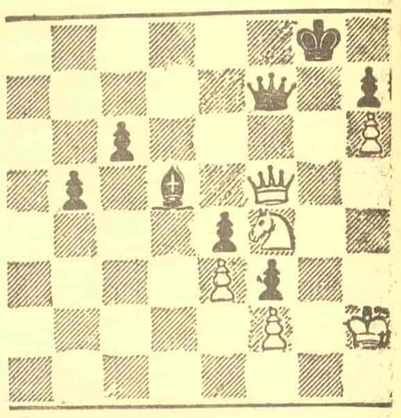

Значајно је за ову позицију да се бели пешак налази на h6, дакле пред црним рокадним положајем, а такав пешак лако може да послужи као мотив за комбинацију. То је сасвим разумљиво, јер у случају напада одузима противнику важна поља и отежава му одбрану. Друга важна карактеристика овог положаја је добра постава беле краљице, која може да даје шахове.

Бели је све то уочио и извео овај победоносни план:

1) Df5—g5+ Kg8—f8

После 1) ... Kg8—h8; 2) Dg5—d8+, Df7—g8; 3) Dd8—f6+ црни не би могао да брани мат.

2) Dg5—d8+ Df7—e8

3) Sf4—g6+! ...

Црни не сме да носи коња, јер после 3) ... h7:g6; 4) Dd8:e8+, Kf8:e8; 5) h6—h7 бели добија игру.

3) ... Kf8—f7

4) Sg6—h8+! Kf7—f8

5) Dd8—f6+ Ld5—f7

6) Sh8—g6+!

Црни предаје. После 6) ... h7:g6 добија 7) h6—h7. На 6) ... Kf8—g8 долази 7) Df6—h8 мат.

Из живота шаховских мајстора

На једном турниру су играли бивши светски првак Еве и совјетски велики мајстор Флор. Еве је у 32 потезу констатовао да је позиција изједначена и понудио ремн, али је Флор одбио. И касније је Еве у неколико махова нудио реми, и опет узалуд. То је Евеа наљутило и одлучио је да више не чини понуду. Коначно се после разних измена фигура дошло у завршницу, у којој су обојица сем краља имали само још по једног ловца, али противне боје. Флору је било незгодно да понуди реми кад је раније тако упорно одбијао, а Еве је ћутао и механички играо даље. Партија би се ко зна колико дуго још вукла, да се није умешао вођа турнира. Он је посредовао да мајстори један другом одобре реми.

*

За време једне турнирске партије Нимцовић је, чекајући одговор противника, шетао салом и тумачио неком пријатељу дубоке планове и стратешке принципе које у тој игри развија: »Радим на томе да отворим е-линију и да на њу поставим своје топове!« Партија је продужена и измењан низ фигура. Нимцовић је поновно устао од стола и задовољно рекао свом пријатељу: »Јесте ли видели? Добио сам е-линију за топове!« Нимцовићев пријатељ је погледао ситуацију и одмах се зачуђено обрнуо: »Па шта ће вам отворена линија за топове кад сте их све изменили, и ниједног немате на табли?«

Велики совјетски мајстор С. ФЛОР држи симултану утакмицу

Уредништво и администрација Влајковићева 8, телефони: 23-003 и 20-443. Штампарско предузеће Народног фронта Србије. Одговорни уредник Душан Будимировић. Чек. рач. 62317. Поштански фах 53